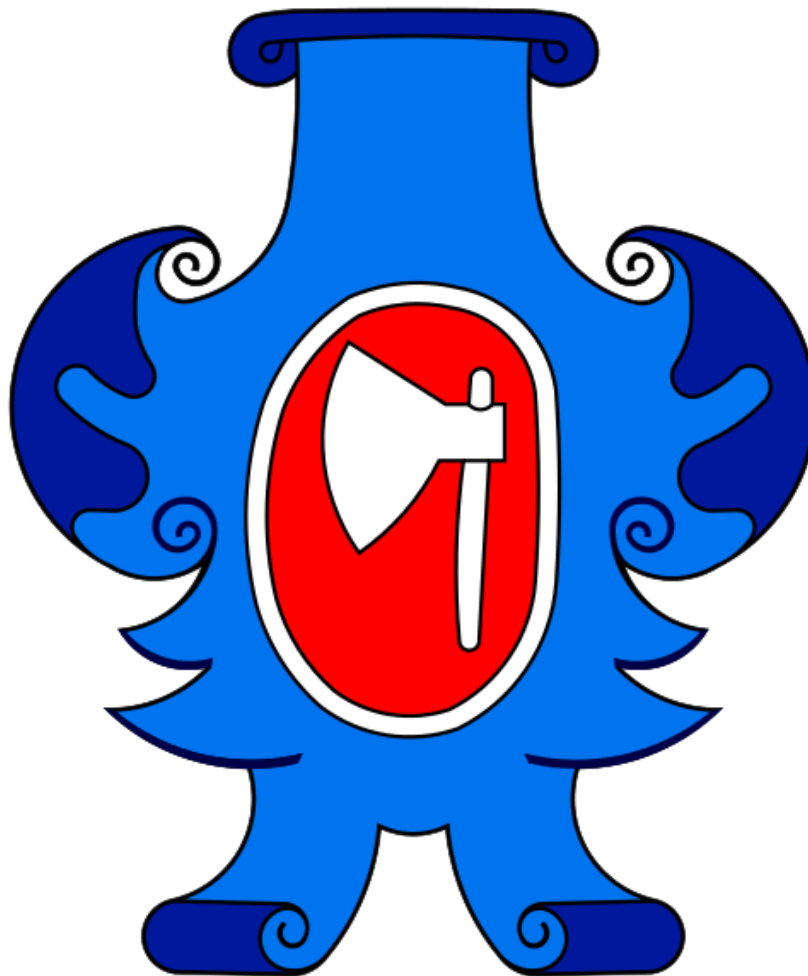

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OKSA

NA LATA 2021-2025 Z PERSPEKTYWĄ DO 2029 R.

Spis treści

1.	Wprowadzenie.....	3
1.1.	Podstawa prawna opracowania.....	3
1.2.	Cel opracowania	4
1.3.	Metodyka prac nad programem	5
1.4.	Cele polityki ekologicznej, ochrona środowiska w dokumentacji strategicznej powiatu, województwa i kraju.....	5
1.5.	Kompetencje gminy w zakresie dotyczącym ochrony środowiska	10
2.	Charakterystyka Gminy Oksa	11
2.1.	Położenie administracyjne i geograficzne	11
2.2.	Rys historyczny	12
2.3.	Sytuacja demograficzna.....	13
2.4.	Warunki klimatyczne, hydrologiczne i geologiczne	15
2.5.	Środowisko przyrodnicze oraz walory kulturowe	16
2.6.	Użytkowanie terenu	17
2.7.	Sytuacja gospodarcza	18
3.	Stan zasobów oraz ocena zagrożeń środowiska	20
3.1.	Powierzchnia ziemi i stan zanieczyszczenia gleb.....	20
3.1.1.	Stan jakości gleb	20
3.2.	Powietrze atmosferyczne	20
3.2.1.	Jakość powietrza atmosferycznego.....	23
3.2.2.	Źródła zanieczyszczenia powietrza.....	24
3.3.	Wody podziemne oraz wody powierzchniowe.....	24
3.3.1.	Stan jakości i zasoby wód podziemnych oraz powierzchniowych	25
3.3.2.	Źródła zanieczyszczeń wód podziemnych i powierzchniowych	26
3.3.3.	Gospodarka wodno – ściekowa	26
3.4.	Zasoby i walory przyrodnicze	27
3.5.	Zasoby surowców mineralnych	28

3.6.	Gospodarka odpadami	30
3.7.	Lasy	30
3.8.	Hałas i promieniowanie	30
3.9.	Podsumowanie.....	31
4.	Cele, kierunki i zadania programu ochrony środowiska	32
4.1.	Powietrze atmosferyczne	33
4.2.	Stan jakości gleb	34
4.3.	Wody powierzchniowe i podziemne	35
4.4.	Środowisko przyrody żywej i nieżywej.....	36
4.5.	Gospodarka odpadami	37
5.	Plan działań	38
5.1.	Powierzchnia ziemi i stan zanieczyszczenia gleb - zalecane działania	38
5.2.	Powietrze atmosferyczne – zalecane działania.....	39
5.3.	Wody podziemne oraz powierzchniowe- zalecane działania	40
5.4.	Środowisko przyrody żywej i nieżywej – zalecane działania	41
5.5.	Gospodarka odpadami – zalecane działania	42
6.	Polityka ekologiczna gminy – instrumenty i narzędzie	44
6.1.	Instrumenty prawne	45
6.2.	Instrumenty finansowe	45
6.3.	Instrumenty społeczne	46
7.	Monitoring realizacji programu.....	49
8.	Streszczenie w języku niespecjalistycznym	54
9.	Spis wykorzystywanych materiałów	56

1. Wprowadzenie

1.1. Podstawa prawna opracowania

Działając na podstawie art. 14 oraz art. 17 Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t. j. Dz.U. z 2020 r., poz. 1219, z późn. zm.) wójt, który jest organem wykonawczym w gminie, sporządza Program Ochrony Środowiska (dalej POŚ). Jest to narzędzie, które umożliwia prowadzenie odpowiedniej polityki w zakresie ochrony środowiska. Zgodnie z art. 17 ww. ustawy zapisy Programu Ochrony Środowiska powinny uwzględniać cele, które zostały zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t. j. Dz. U z 2021 r., poz. 1057). Program Ochrony Środowiska uchwała Rada Gminy.

Zasada zrównoważonego rozwoju to powszechnie znane działanie mające na celu zaspokojenie potrzeb ludzkości, przy jednoczesnym prowadzeniu odpowiedzialnej polityki ekologicznej. Zespół działań podejmowanych w myśl tej zasady ma na celu ochronę środowiska, zachowanie walorów przyrodniczych tak, aby obecne i przyszłe pokolenia mogły korzystać z dobrodziejstw natury.

Zadaniem polityki ochrony środowiska jest wskazanie priorytetów, które będą realizowane właśnie za pomocą Programu Ochrony Środowiska. Oprócz celów głównych, w niniejszym dokumencie, zostaną wskazane zadania mniejszej rangi, o krótszym czasie wykonania.

Rada Gminy Oksa uchwalając Program Ochrony Środowiska przyjmuje opisane w dokumencie założenia, które mają na celu prowadzenie racjonalnej polityki w zakresie ochrony środowiska.

Założenia Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Oksa są zgodne z wytycznymi dokumentu strategicznego państwa „*Polityka Energetyczna Polski do 2040 r.*” przyjętego jako załącznik do Uchwały nr 22/2021 Rady Ministrów z dnia 2 lutego 2021 r. Nadrzędnymi dokumentami, z którymi zapisami muszą zgadzać się założenia przyjęte w POŚ dla Gminy Oksa, są „*Program ochrony środowiska dla powiatu jędrzejowskiego na lata 2018-2022 z uwzględnieniem perspektywy do 2028 r.*” oraz „*Program ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego na lata 2015-2020 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2025*”.

Program ochrony środowiska został napisany przy współpracy z Urzędem Gminy Oksa, korzystano również z informacji umieszczonych na stronach internetowych Ministerstwa

Klimatu i Środowiska, Biuletynu Informacji Publicznej województwa świętokrzyskiego oraz powiatu jędrzejowskiego, a także z danych statystycznych zamieszczonych na stronie internetowej Bank Danych Lokalnych. Mapy obrazujące lokalizację Gminy Oksa opracowano w programie QGIS, na warstwach udostępnionych przez Główny Urząd Geodezji i Kartografii.

1.2. Cel opracowania

Głównym celem opracowania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Oksa na lata 2021 – 2025 z perspektywą do 2029 r. jest stworzenie odpowiedniego planu, który posłuży do realizacji odpowiedzialnej polityki ekologicznej. W celu opracowania tego dokumentu dokonano wnikliwej analizy stanu środowiska oraz czynników, które wpływają na jego nieustającą zmianę.

Racjonalną politykę środowiskową należy prowadzić w taki sposób, aby zapewnić dogodny rozwój społeczno-gospodarczy gminy, a także powiatu, województwa i państwa, z jednoczesnym zachowaniem wszystkich wytycznych dotyczących ochrony środowiska. Jest to niezwykle ważne, gdyż obecnie ludzkość jest świadkami bardzo szybko postępujących zmian w środowisku naturalnym. Część procesów jest już nieodwracalnych, inne zaś można zatrzymać. Ogromna odpowiedzialność ciąży na organach wykonawczych i uchwałodawczych gmin, gdyż poprzez ich działania można uświadamiać ludzi jak ważne jest naturalne środowisko i jak najmniejsza ingerencja w naturalne procesy. W małych społecznościach, jakimi są gminy, można osiągnąć wiele w tym zakresie. Podejmowanie uchwał, a w późniejszym czasie konsekwentne ich realizowanie może przyczynić się do większej świadomości mieszkańców w zakresie ochrony środowiska. Bardzo ważna jest współpraca władz i lokalnej społeczności. Tylko dzięki takim zachowaniom można zapobiec dalszej degradacji środowiska. Dlatego też, tak ważne jest przyjęcie odpowiednich założeń w POŚ dla Gminy Oksa, które jednocześnie będą chronić środowisko oraz pozwolą na dynamiczny rozwój gminy.

Długoterminowe założenia dla Gminy Oksa mówią o tym, żeby gmina była przyjazna zarówno dla inwestorów, jak i mieszkańców. Są to działania zgodne z zasadą zrównoważonego rozwoju. W dynamicznie rozwijającym się środowisku należy zbudować odpowiednie relacje człowiek – środowisko, tak aby obecne i przyszłe pokolenia mogły korzystać z wysoko rozwiniętych technologii i rozwiązań w transporcie, rolnictwie, budownictwie itp., a przy tym cieszyć się czystym i naturalnym środowiskiem.

1.3. Metodyka prac nad programem

Podstawową zasadą przy tworzeniu niniejszego dokumentu było zebranie i przeanalizowanie danych dotyczących stanu środowiska Gminy Oksa, a także informacji związanych z działalnością gospodarczą i demograficzną gminy. Innym ważnym krokiem była analiza dokumentów strategicznych, na podstawie których napisano POŚ dla Gminy Oksa.

Wszystkie wskazane w dokumencie cele są zgodne z założeniami krajowej i lokalnej polityki środowiskowej.

1.4. Cele polityki ekologicznej, ochrona środowiska w dokumentacji strategicznej powiatu, województwa i kraju

Program Ochrony Środowiska dla gminy Oksa na lata 2021 - 2025 r. z perspektywą do 2029 r. został sporządzony na podstawie dokumentów wyższego szczebla. Poniżej zostały przedstawione dokumenty oraz najważniejsze cele w nich zawarte, na podstawie których został stworzony ten dokument.

➤ Dokumenty o charakterze międzynarodowym:

Zrównoważona Europa 2030 – Polityka, strategia i przepisy UE dotyczące celów środowiskowych oraz celów w dziedzinie energii i klimatu do 2030 roku.

Plan ten zakładał, że jedynie zmiany wprowadzone we wszystkich sektorach gospodarki mogą przyczynić się do zahamowania negatywnych zmian klimatu. Najważniejsze cele dokumentu to:

1. redukcja emisji gazów cieplarnianych o co najmniej 40% w stosunku do poziomów z 1990 roku;
2. co najmniej 32 – procentowy udział w energii odnawialnej;
3. poprawa efektywności energetycznej o co najmniej 32,5%.

Dyrektywa Rady nr 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne (dyrektywa OOS).

Dyrektywę tę stosuje się do oceny skutków środowiskowych wywieranych przez przedsięwzięcia publiczne i prywatne, które mogą znacząco oddziaływać na środowisko.

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (dyrektywa SOOŚ).

Głównym celem tejże Dyrektywy jest „zapewnienie wysokiego poziomu ochrony środowiska i przyczynienie się do uwzględniania aspektów środowiskowych w przygotowaniu i przyjmowaniu planów i programów w celu wspierania stałego rozwoju, poprzez zapewnienie, że zgodnie z niniejszą dyrektywą dokonywana jest ocena wpływu na środowisko niektórych planów i programów, które potencjalnie mogą powodować znaczący wpływ na środowisko”¹.

Innymi dokumentami o znaczeniu międzynarodowym, które określają zasady ochrony środowiska oraz stanowią podstawę do określania celów dla krajowych dokumentów są m. in.:

- Konwencja Ramsarska o obszarach wodno - błotnych z 1971 r.,
- Konwencja Genewska w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości z 1979 r.,
- Konwencja Berneńska o ochronie dzikiej fauny i flory europejskiej oraz ich siedlisk naturalnych (1979 r.),
- Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian z Rio de Janeiro,
- Konwencja ONZ o ochronie różnorodności biologicznej z Rio de Janeiro,
- Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z Kioto.

➤ Dokumenty o charakterze narodowym:

Strategia Na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030 r. (Uchwała nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie przyjęcia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030 r.)

Głównym celem jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.

Cele szczegółowe zostały określone w następujący sposób:

1. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną,
2. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony,

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32001L0042&from=LV>

3. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.

Polityka ekologiczna państwa 2030

Rolą PEP2030 jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego Polski oraz wysokiej jakości życia dla wszystkich mieszkańców.

Celem głównym PEP2030 jest „Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców”².

Cele szczegółowe omawianego dokumentu to:

1. Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.
2. Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska.
3. Środowiska i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych.

Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021 - 2030

W Krajowym planie na rzecz energii i klimatu zawarto założenia, cele i działania, które będą w stanie zrealizować pięć wymiarów unii energetycznej. Na podstawie uzgodnień międzyresortowych i konsultacji publicznych wyznaczono następujące cele:

1. -7% redukcji emisji gazów cieplarnianych w sektorach nieobjętych systemem ETS w porównaniu do poziomu w roku 2005,
2. 21-23% udziału OZE w finalnym zużyciu energii brutto (cel 23% będzie możliwy do osiągnięcia w sytuacji przyznania Polsce dodatkowych środków unijnych, w tym przeznaczonych na sprawiedliwą transformację), uwzględniając:
 - a. 14% udziału OZE w transporcie,
 - b. roczny wzrost udziału OZE w ciepłownictwie i chłodnictwie o 1,1 pkt. proc. średniorocznie.
3. wzrost efektywności energetycznej o 23% w porównaniu z prognozami PRIMES2007,
4. redukcję do 56-60% udziału węgla w produkcji energii elektrycznej.

Polityka Energetyczna Polski do 2040 r.

Jest to dokument, który przedstawia strategię Polski w zakresie transformacji energetycznej.

Cele szczegółowe PEP2040:

1. Optymalne wykorzystanie własnych zasobów energetycznych,

²https://bip.mos.gov.pl/fileadmin/user_upload/bip/strategie_plany_programy/Polityka_Ekologiczna_Panstwa/Polityka_Ekologiczna_Panstwa_2030.pdf

2. Rozbudowa infrastruktury wytwórczej i sieciowej energii elektrycznej,
3. Dywersyfikacja dostaw gazu ziemnego i ropy naftowej oraz rozbudowa infrastruktury sieciowej,
4. Rozwój rynków energii,
5. Wdrożenie energetyki jądrowej,
6. Rozwój odnawialnych źródeł energii,
7. Rozwój ciepłownictwa i kogeneracji,
8. Poprawa efektywności energetycznej.

➤ Dokumenty o charakterze ponadlokalnym

Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+

W dniu 29 marca 2021 roku Sejmik Województwa Świętokrzyskiego podjął Uchwałę Nr XXX/406/21 w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+. Stanowi on najważniejszy i podstawowy dokument samorządu województwa, który określa obszary, cele i kierunki polityki rozwoju regionu. W tymże dokumencie określono cztery główne cele:

1. Gospodarka - Cel 1. Inteligentna gospodarka i aktywni ludzie,
2. Środowisko - Cel 2. Przyjazny dla środowiska i czysty region,
1. Demografia - Cel 3. Wspólnota i bezpieczna przestrzeń, które łączą ludzi,
2. Zarządzanie - Cel 4. horyzontalny – Sprawne zarządzanie regionem.

Program ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego na lata 2015 - 2020 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2025

Cel nadrzędny: zrównoważony rozwój regionu sprzyjający klimatowi z zachowaniem walorów przyrodniczych i racjonalnej gospodarki zasobami

Cele strategiczne:

1. Poprawa infrastruktury regionalnej,
2. Koncentracja na kluczowych gałęziach i branżach dla rozwoju gospodarczego regionu,
3. Budowanie kapitału ludzkiego i bazy dla innowacyjnej gospodarki,
4. Zwiększenie roli ośrodków miejskich w stymulowaniu rozwoju gospodarczego regionu,
5. Rozwój obszarów wiejskich,
6. Ekologiczne aspekty rozwoju regionu.

Uchwała antysmogowa

W dniu 24 lipca 2020 r. Sejmik Województwa Świętokrzyskiego podjął uchwałę w sprawie wprowadzenia na terenie województwa świętokrzyskiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw, zwana w skrócie „uchwałą antysmogową”.

Za główny cel postawiono wyeliminowanie nie ekologicznych kotłów opalanych paliwem stałym, a także ograniczenie spalania niskiej jakości paliw. Działania te są konieczne do osiągnięcia normatywnych stężeń szkodliwych dla zdrowia pyłów PM10 i PM2,5 oraz kancerogenego benzo(a)pirenu.

Niniejsza uchwała określa terminarz zgodnie z którym:

- od dnia 1 lipca 2021 r. nie wolno spalać najbardziej zanieczyszczających powietrze paliw stałych, tj.: mułów i flotokonzentratów węglowych, węgla brunatnego, węgla kamiennego o uziarnieniu poniżej 3 mm oraz paliw zawierających biomasę o wilgotności w stanie roboczym powyżej 20%,

- od dnia 1 lipca 2023 r. nie wolno użytkować kotłów pozaklasowych tzw. kopciuchów (według normy PN-EN 303 - 5:2012),

- od 1 lipca 2024 r. nie wolno użytkować kotłów posiadających 3 i 4 klasę,

- od 1 lipca 2026 r. wolno użytkować kotły spełniające wymagania ekoprojektu zgodnie z załącznikiem do rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1189 z dnia 28 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla kotłów na paliwo stałe,

- od 1 lipca 2026 r. nie wolno użytkować kotłów na paliwo stałe w budynkach, jeśli istnieje możliwość przyłączenia budynku do sieci gazowej lub ciepłowniczej.

Program ochrony środowiska dla powiatu jędrzejowskiego na lata 2018 - 2022 z uwzględnieniem perspektywy do 2028 r.

Cele programu ochrony środowiska:

1. Osiągnięcie i utrzymanie norm jakości powietrza atmosferycznego,
2. Ochrona przed hałasem,
3. Ochrona przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym,
4. Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu wód,
5. Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi,
6. Ochrona zasobów i poprawa stanu wód powierzchniowych i podziemnych,
7. Ochrona zasobów złóż poprzez racjonalne gospodarowanie,
8. Ochrona gleb,

9. Racjonalna gospodarka odpadami,
10. Zachowanie i ochrona zasobów przyrodniczych,
11. Zwiększenie lesistości,
12. Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków.

➤ Dokumenty o charakterze lokalnym

Strategia Rozwoju Gminy Oksa na lata 2015 - 2024

Główne cele zawarte w Strategii to:

1. Gmina aktywnych przedsiębiorczo i społecznie mieszkańców,
2. Gmina przyjaznym miejscem do mieszkania i rekreacji.

Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Oksa na lata 2020-2032

Celem programu jest:

- usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy do 2032 roku,
- minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych powodowanych kontaktem z włóknami azbestu na terenie gminy,
- likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko w gminie.

1.5. Kompetencje gminy w zakresie dotyczącym ochrony środowiska

Wykonywanie zadań, które są właściwością gminy i wynikające z następujących aktów prawnych:

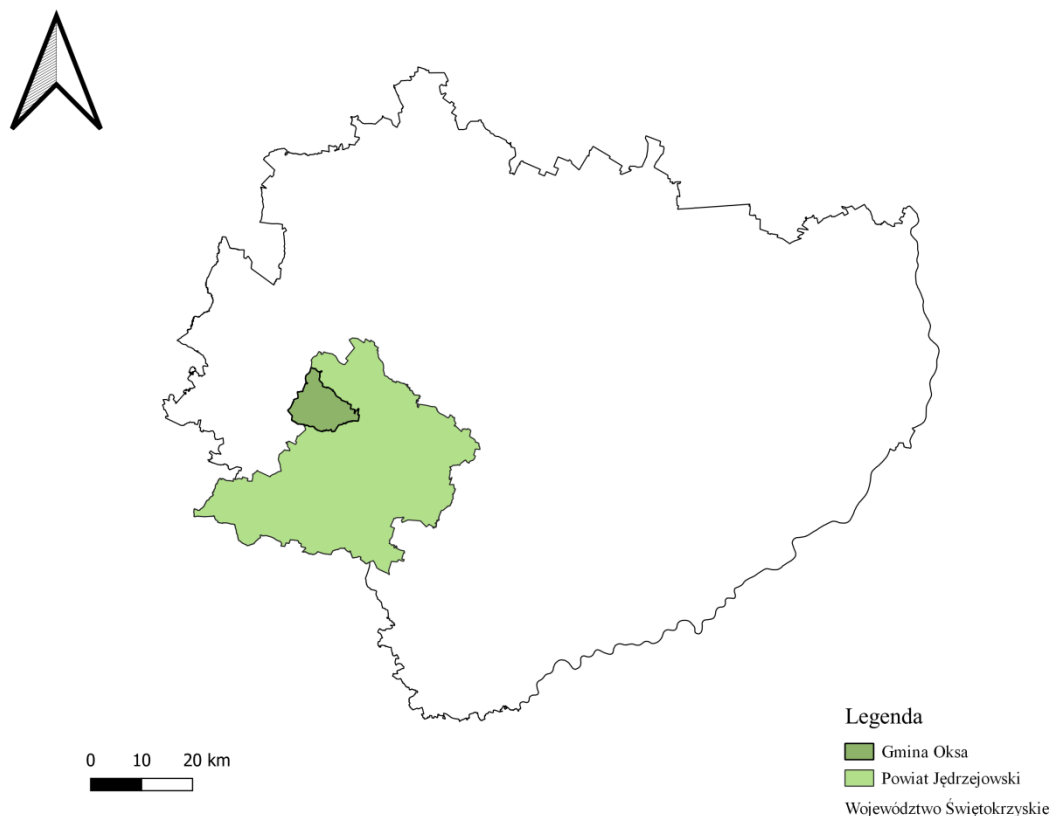
- Ustawa prawo ochrony środowiska,
- Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
- Ustawa prawo wodne,
- Ustawa o odpadach,
- Ustawa prawo geologiczne i górnicze,
- Ustawa o ochronie przyrody,
- Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
- Ustawa prawo łowieckie,
- Ustawa o ochronie zwierząt.

2. Charakterystyka Gminy Oksa

2.1. Położenie administracyjne i geograficzne

Gmina Oksa położona jest w województwie świętokrzyskim, w północno - zachodniej części powiatu jędrzejowskiego.

Rys. 1 Lokalizacja Gminy Oksa na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie warstw shp udostępnionych przez GUGiK

Podzielona jest na 16 sołectw: Błogoszów, Lipno, Nowe Kanice, Stare Kanice, Oksa, Pawężów, Popowice, Rembiechowa, Rzeszówek, Tyniec Wieś, Tyniec Kolonia, Węgleszyn, Węgleszyn Dębina, Węgleszyn Ogrody, Zakrzów, Zalesie.

Rys. 2 Podział Administracyjny Gminy Oksa

Źródło: opracowanie własne na podstawie warstw shp udostępnionych przez GUGiK

Znajduje się w makroregionie Wyżyny Przedborskiej, w obrębie Niecki Włoszczowskiej, co charakteryzuje się mało zróżnicowaną rzeźbą terenu.

Gmina Oksa zajmuje powierzchnię 90,26 km², co stanowi 7,2% powierzchni powiatu oraz 0,8% powierzchni województwa³.

2.2. Rys historyczny

Miasto założył w 1554 r. Mikołaj Rej. Jego nazwa pochodzi od herbu Reja - Oksza. Fundator zapewnił każdemu osadnikowi działkę budowlaną, a do tego mieszkańcy otrzymali po półanku pola, prawo wyrębu oraz prawo do wykarczowania lasu pod łąki. Obdarzono ich także przywilejem szesnastu lat wolnizny. W 1573 r. w mieście było kilku rzemieślników, 10 domów oraz młyn.

W Oksie znajdował się drewniany zbór kalwiński wzniesiony jeszcze przez pisarza, w którym w XVII w. odbyły się cztery synody. W XVIII w. zbór został przejęty przez cystersów. Na jego miejscu wzniesiono murowany kościół, który zachował się do dnia dzisiejszego.

³ <https://obserwatorzy.info/>

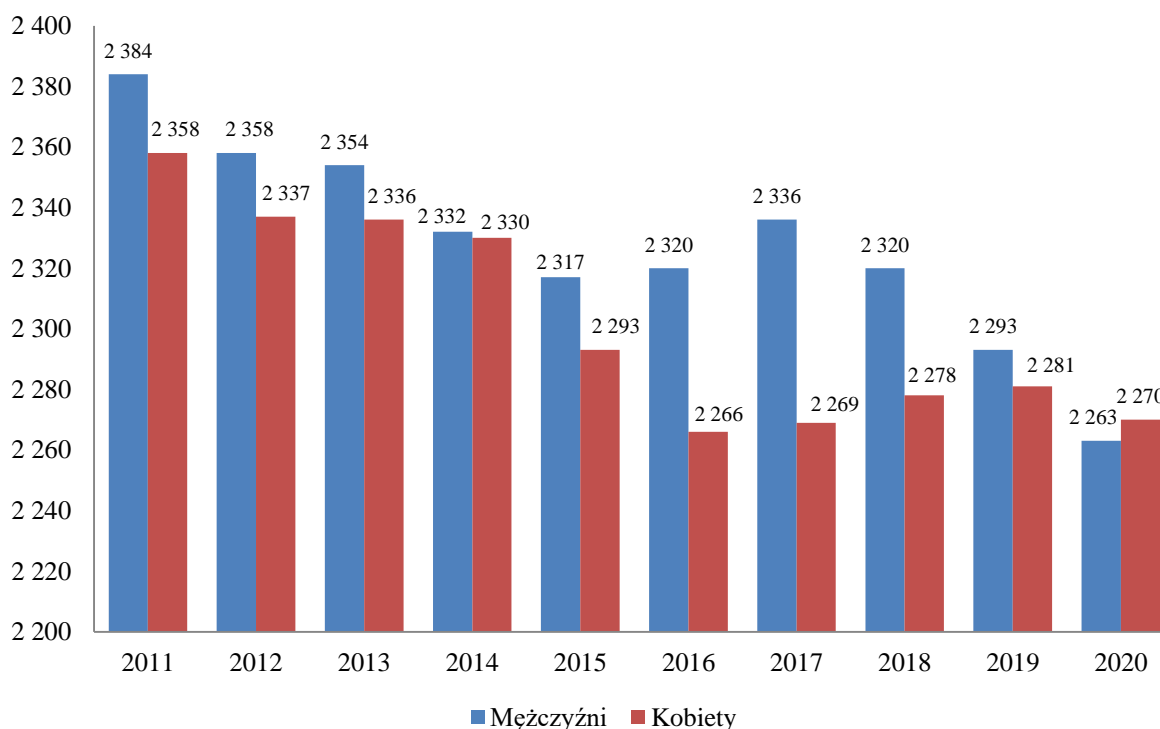
W 1667 r. miasto było podzielone pomiędzy dwóch właścicieli. Postawionych wówczas było 26 domów, w których zamieszkiwało 179 mieszkańców. W 1785 r. właściciele miasta - Budziszewskiej, udało się uzyskać wznowienie przywileju na odbywanie cotygodniowych targów. Dzięki temu miasto się rozwinęło i w 1827 r. odnotowano 51 domów, natomiast liczba mieszkańców wzrosła do 380.

20 października 1863 r. w powstaniu styczniowym rozegrała się bitwa pod Oksą pod dowództwem Zygmunta Chmieleńskiego, gdzie został ranny Faustyn Gryliński (1830 - 1866) W 1867 r. Oksa utraciła prawa miejskie. W 1960 r. Oksę zamieszkiwało 1235 mieszkańców⁴.

2.3. Sytuacja demograficzna

W 2020 r. na terenie gminy mieszkało 5 058 osób, a gęstość zaludnienia wynosiła 56,04 osób/km². Analizując poniższy wykres można zauważyć, że liczba ludności w Gminie Oksa spada. Od 2017 r. spada liczba mieszkańców analizowanej gminy. W 2020 r. Gminie Oksa kobiety stanowiły 51 %, a mężczyźni 49 % wszystkich mieszkańców.

Wykres 1. Populacja w Gminie Oksa

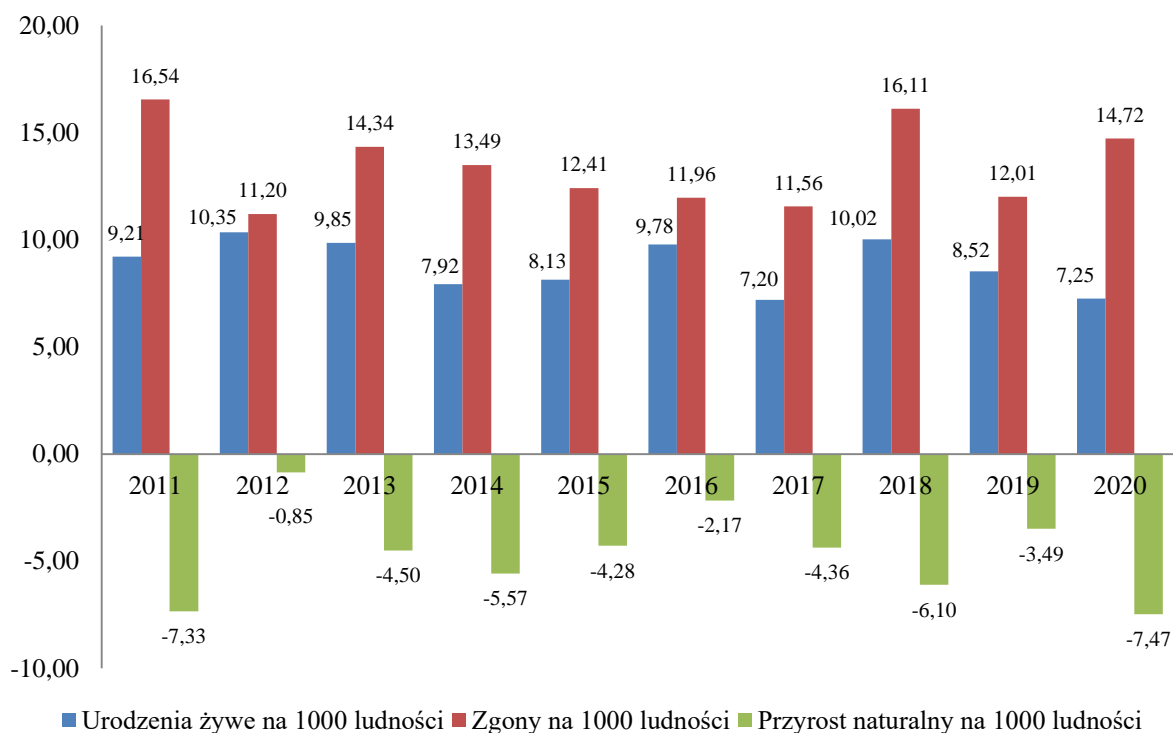

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

⁴ <https://mojagminaoksa.pl/tl/Oksa-Infoamacje-ar-.htm>

W Gminie Oksa notujemy ujemny przyrost naturalny, to znaczy że więcej osób umiera niż się rodzi. Przyrost naturalny w 2020 r. w opisywanej gminie wynosi -16. Jest to bardzo niekorzystna sytuacja, gdyż mamy do czynienia ze zjawiskiem starzejącego się społeczeństwa.

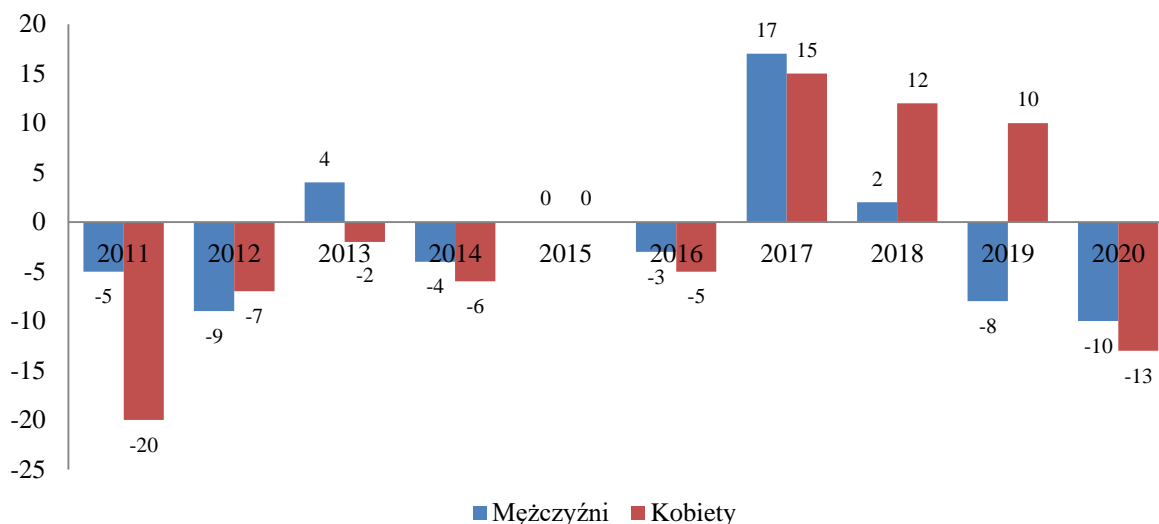
Wykres 2. Urodzenia żywe, zgony i przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w latach 2011-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

Saldo migracji na przestrzeni 9 lat bardzo się wahało. Przez większość analizowanego czasu miało ono ujemny wynik. Najwyższy, dodatni, wynik odnotowano w 2017 r., jednak od tamtego czasu zauważono spadek i w roku 2020 saldo migracji wyniosło 0.

Wykres 3. Saldo migracji w Gminie Oksa w latach 2011-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/kategoria/2962#>

2.4. Warunki klimatyczne, hydrologiczne i geologiczne

Gmina Oksa położona jest całkowicie na obszarze zdegradowanej wysoczyzny polodowcowej, pozbawionej pokrywy osadów morenowych, o słabo urozmaiconej, łagodnej rzeźbie, rozciętej dwiema głównymi dolinami rzecznyymi - od południa Białą Nidą a od wschodu Lipnicą.

Pod względem geologicznym teren stanowi obniżenie wypełnione osadami mezozoicznymi i kenozoicznymi. Najbardziej reprezentatywnym okresem ery mezozoicznej wychodzącym w odsłonięciach na powierzchnię jest kreda. Budowę tektoniczną gminy tworzą głównie osady kredowe, które dzielą się na dwa zespoły skalne w okolicach miejscowości Lipno. Na południowy wschód od Lipna występuje seria piaskowców różnoziarnistych, szarych, zwięzłych, miejscami wapnistych z fragmentami ławic margli i opok. Natomiast na północny zachód od Lipna seria piaskowców zanika przechodząc w margle piaszczyste i opoki. W ciągu wzgórz od Lipna na powierzchni odsłaniają się w kierunku południowozachodnim na linii Lipno-Zakrzów-Węgleszyn-Kanice Nowe i Oksa-Popowice-Caców tworząc płaską formę antyklinalną piaskowce, piaskowce wapniste, margle, opoki, gezy i gezy wapniste z mastrychtu dolnego (kreda).

Na badanym terenie brak śladów utworów trzeciorzędowych. Utwory czwartorzędu reprezentowane są przez zwietrzeliny i gliny rumoszone o miąższości powyżej 1m, piaszczysto - gliniaste osady deluwialne wzdłuż granic dolin i tarasów rzecznych, pola piasków przewianych na obszarach piasków fluwioglacjalnych i wodnolodowcowych zlodowacenia środkowopolskiego, wydmy i piaski eoliczne. Natomiast w dolinach rzecznych występują piaski, piaski ze żwirami, mułki rzeczne, piaski humusowe, torfy i namuły torfiaste o miąższości około 1 m.

Surowce mineralne występujące na terenie badanej gminy można podzielić na surowce energetyczne (torfy) i surowce skalne (gliny i mułki, glinki ochrowe, wapienie, opoki i margle z wkładkami piaskowców, piaskowce, piaski i piaski ze żwirami, piaski).

Gmina Oksa posiada słabe rozpoznanie miąższości i równomierności występowania złóż surowcowych w profilu pionowym.

Gmina Oksa położona jest na terenie zlewni Wisły, niejako w widłach tworzonych przez Białą Nidę i Lipnicę. Wzdłuż południowej granicy gminy płynie rzeka Biała Nida (po połączeniu się z Czarną Nidą tworzy Nidę, będącą lewobrzeżnym dopływem Wisły). Rzeka Lipnica natomiast ogranicza gminę od północnego wschodu, łącząc się z Białą Nidą (teren gminy Małogoszcz).

Poza tym, na obszarze gminy występują liczne małe ciek wodne, należące do zlewni Białej Nidy, w tym mające źródła w okolicach Lipna, Węgleszyna i Tyńca – silne wypływy z utworów kredowych.

2.5. Środowisko przyrodnicze oraz walory kulturowe

Na terenie gminy Oksa nie ma żadnych rezerwatów, parków narodowych czy krajobrazowych.

Część gminy znajduje się w obszarze Natura 2000 – Dolna Białej Nidy.

Cały teren gminy znajduje się w obszarze chronionego krajobrazu – Włoszczowsko - Jędrzejowski Obszar Chronionego Krajobrazu.

2.6. Użytkowanie terenu

Ogólna powierzchnia gruntów gminy Oksa wynosi 9 072 ha.

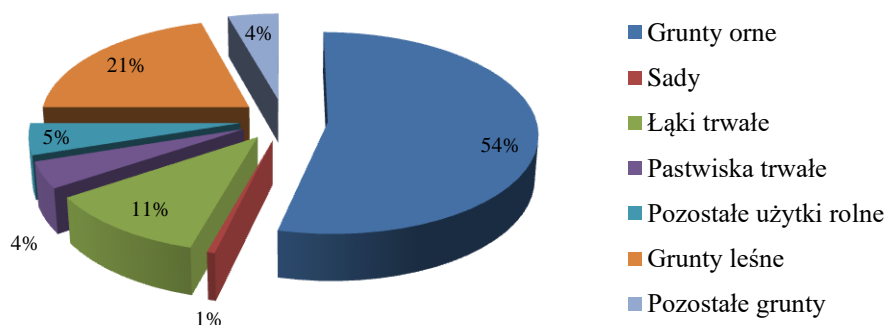
Struktura użytkowania gruntów w gminie Oksa wskazuje, że najczęściej gruntów jest wykorzystywanych przez rolnictwo – 54%, zaś w użytkowaniu leśnym pozostaje 21% powierzchni badanej gminy. Pozostałe użytki stanowią nieco mniej niż 30% całej struktury.

Tab. 1. Szczegółowy podział struktury użytkowania gruntów w Gminie Oksa

Gmina Oksa	Grunty orne	Sady	Łąki trwałe	Pastwiska trwałe	Pozostałe użytki rolne	Grunty leśne	Pozostałe grunty	Ogółem
[ha]	4 880	50	1 028	388	458	1 869	399	9 072

Źródło: Informacje uzyskane w Urzędzie Gminy

Wykres 4. Struktura użytkowania gruntów wyrażona w procentach

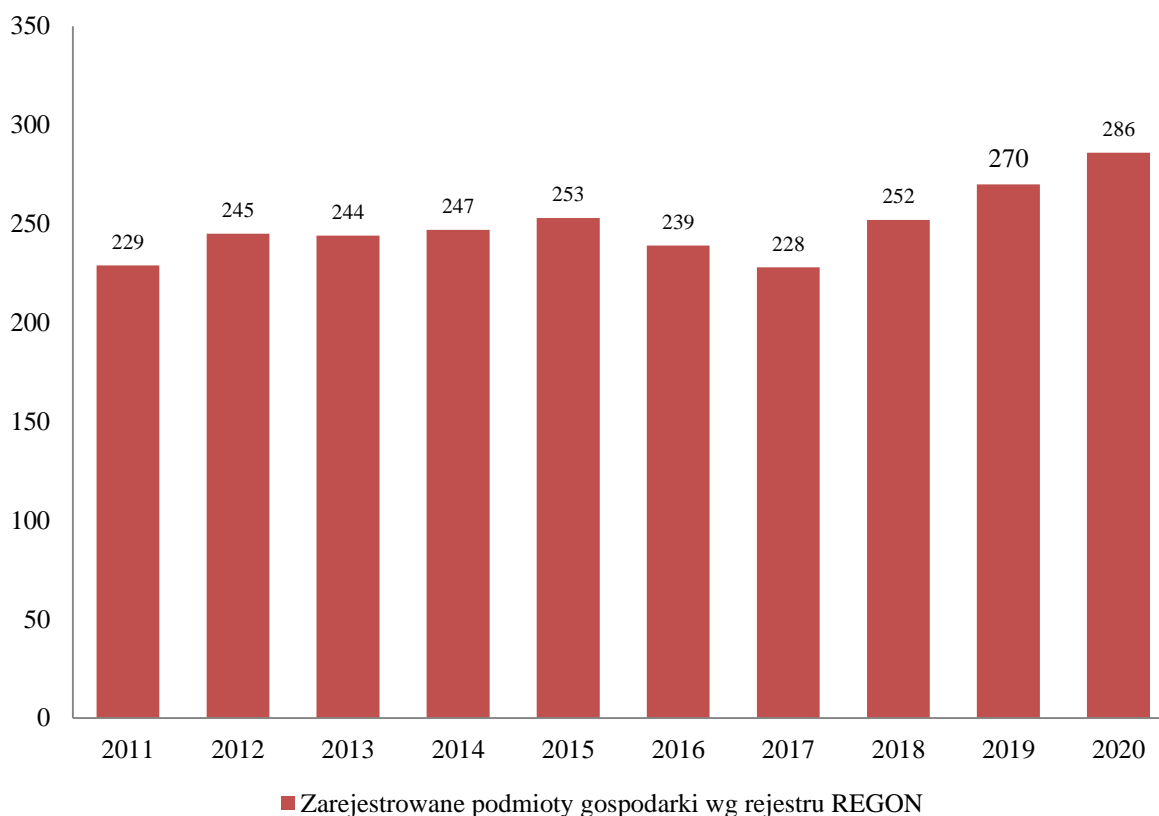

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji uzyskanych w Urzędzie Gminy

2.7. Sytuacja gospodarcza

Analizując poniższy wykres można zauważyć, że liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON na przestrzeni lat różniła się od siebie. Najwięcej podmiotów było zarejestrowanych w 2020 r., zaś najmniej w 2017 r.

Wykres 5. Ogólna liczba zarejestrowanych podmiotów działalności gospodarczej wg rejestru REGON w latach 2011-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (Dz.U. 251, poz.1885) wprowadzono Polską Klasyfikację Działalności (PKD 2007). PKD 2007 została opracowana na podstawie rozporządzeń Parlamentu Europejskiego. Jest to umownie przyjęty, hierarchicznie usystematyzowany podział zbioru rodzajów działalności społeczno – gospodarczej. Gospodarka według PKD 2007 podzielona jest na sekcje, zaś one podzielone są na działy i grupy⁵.

W gminie Oksa podział na sekcje według PKD 2007 został przedstawiony w poniższej tabeli [Tab. 2]

⁵ <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/metadane/pkd2007>

Tab. 2. Rodzaje prowadzonej działalności wg PKD 2007 w latach 2011- 2020

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Sekcja A	23	25	26	21	20	17	17	15	17	17
Sekcja C	27	28	25	29	30	32	30	30	33	39
Sekcja E	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0
Sekcja F	54	54	49	56	58	49	45	53	59	74
Sekcja G	57	63	68	64	66	64	59	60	62	61
Sekcja H	19	19	19	18	18	19	18	20	20	17
Sekcja I	8	9	7	6	6	6	6	6	7	7
Sekcja J	1	1	1	3	3	3	3	3	3	3
Sekcja K	2	2	3	3	3	1	2	2	1	1
Sekcja L	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Sekcja M	4	4	6	6	3	3	3	5	6	6
Sekcja N	3	3	1	1	1	1	1	1	0	2
Sekcja O	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12
Sekcja P	5	8	8	7	7	7	6	7	8	8
Sekcja Q	2	2	3	3	5	5	5	4	4	3
Sekcja R	3	4	4	3	3	3	3	4	4	4
Sekcje S i T	8	10	11	14	16	16	17	30	34	31

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

Analizując powyższą tabelę można zauważyć, że dominującą sekcją w gminie Oksa jest Sekcja F (Budownictwo) oraz Sekcja A (Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo). Najmniej zatrudnionych osób jest w Sekcji K (Działalność finansowa i ubezpieczeniowa) oraz w Sekcji L (Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości).

3. Stan zasobów oraz ocena zagrożeń środowiska

3.1. Powierzchnia ziemi i stan zanieczyszczenia gleb

Obszar gminy Oksa według rejonizacji rolniczo – glebowej (IUNG 1983, 1998) położony jest w regionie włoszczowsko-jędrzejowskim, który charakteryzuje się wysokim stopniem lesistości i mało korzystnymi dla rozwoju rolnictwa warunkami przyrodniczymi. Pod względem genetycznym występują tu gleby mało zróżnicowane, w większości wykształcone na utworach pochodzenia wodnolodowcowego i lodowcowego. Na utworach kredowych osadów węglanowych w obrębie wzniesień w środkowej i południowej części gminy wykształciły się rędziny.

3.1.1. Stan jakości gleb

Aby monitorować stan jakości gleb i ziemi Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa prowadzi program "Monitoring chemizmu gleb ornych Polski". Jest to jeden z elementów Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie jakości gleb i ziemi. Głównym założeniem programu jest ocena stanu zanieczyszczenia i zmian właściwości gleb, które zaszły na przestrzeni lat.

Na terenie gminy Oksa nie prowadzone są pomiary kontrolne. W powiecie jędrzejowskim takich badań dokonuje się w miejscowości Olszówka Nowa, w gminie Wodzisław. Poniższa tabela przedstawia wyniki z punktów pomiarowych.

Tab. 3 Wyniki z punktów pomiarowych dotyczące klasyfikacji gleb

Miejscowość	Kompleks	Typ	Klasa Bonitacyjna	Gatunek gleby wg:	
				BN-78/9180-11	PTG 2008
Olszówka Nowa	4 (żytni bardzo dobry (pszenno-żytni))	AP (gleby płowe)	III b	gpp (glina piaszczysta pylasta)	gp (glina piaszczysta)

Źródło: http://www.gios.gov.pl/chemizm_gleb/index.php?mod=pomiary&p=357

3.2. Powietrze atmosferyczne

Działając na podstawie art. 89 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (t. j. Dz. U. 2020, poz. 1219, z późn. zm.) Główny Inspektor Ochrony Środowiska wykonuje ocenę jakości powietrza. Informacje dotyczące zanieczyszczeń, ich stopnia intensywności oraz klasyfikacji stref pod kątem ochrony zdrowia ludzi, jak i ochrony roślin zawarto w wojewódzkich raportach z oceny poziomów substancji w powietrzu za rok 2020.

Tab. 4. Klasy stref, wymagane i oczekiwane działania w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza, dla przypadków gdy dla zanieczyszczenia jest określony poziom dopuszczalny

Klasa Strefy	Poziom stężeń zanieczyszczenia	Wymagane działania	Oczekiwane działania
A	Nie przekraczający poziomu dopuszczalnego	-utrzymanie stężeń zanieczyszczenia poniżej poziomu dopuszczalnego oraz dążenie do utrzymania najlepszej jakości powietrza zgodnej ze zrównoważonym rozwojem	- utrzymanie stężeń zanieczyszczenia w powietrzu poniżej poziomu docelowego
C	Powyżej poziomu dopuszczalnego	- określenie obszarów przekroczeń poziomów dopuszczalnych -opracowanie lub aktualizacja programu ochrony powietrza w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu -kontrolowanie stężeń zanieczyszczenia na obszarach przekroczeń i prowadzenie działań mających na celu obniżenie stężeń przynajmniej do poziomów dopuszczalnych	- dążenie do osiągnięcia poziomu docelowego substancji w określonym czasie za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych - opracowanie lub aktualizacja programu ochrony powietrza, w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów docelowych w powietrzu

Źródło: Roczna Ocena Jakości Powietrza w województwie Świętokrzyskim, Regionalnym Wydziale Monitoringu Środowiska w Kielcach Departamentu Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Kielce 2021

Tab. 5. Klasy stref i wymagane działania w zależności od poziomów stężeń ozonu z uwzględnieniem poziomu celu długoterminowego

Klasa strefy	Poziom stężeń ozonu	Oczekiwane działania
D1	Nie przekraczający poziomu celu długoterminowego	- utrzymanie stężeń zanieczyszczenia w powietrzu poniżej poziomu celu długoterminowego
D2	Powyżej poziomu celu długoterminowego	- dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego do roku 2020

Źródło: Roczna Ocena Jakości Powietrza w województwie Świętokrzyskim, Regionalnym Wydziale Monitoringu Środowiska w Kielcach Departamentu Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Kielce 2021

Tab. 6. Kryteria klasyfikacji stref ze względu na ochronę zdrowia ludzi w zakresie: SO₂, NO₂, CO, C₆H₆, PM₁₀, PM_{2,5}, Pb, As, Cd, Ni, BaP, O₃

Zanieczyszczenie	Normowany poziom	Czas uśredniania	Klasa A	Klasa C
Dwutlenek siarki	Dopuszczalny	1-godz.	nie więcej niż 24 stężenia 1-godz. S1 > 350 µg/m ³	więcej niż 24 stężenia 1-godz. S1 > 350 µg/m ³
Dwutlenek siarki	Dopuszczalny	24-godz.	nie więcej niż 3 stężenia 24-godz. S24 > 125 µg/m	więcej niż 3 stężenia 24-godz. S24 > 125 µg/m ³
Dwutlenek azotu	Dopuszczalny	1-godz.	nie więcej niż 18 stężeń 1-godz. S1 > 200 µg/m	więcej niż 18 stężeń 1-godz. S1 > 200 µg/m ³
Dwutlenek azotu	Dopuszczalny	Rok	Sa <= 40 µg/m ³	Sa > 40 µg/m ³
Tlenek węgla	Dopuszczalny	8-godz.	S8max <= 10 mg/m ³	S8max > 10 mg/m ³
Benzen	Dopuszczalny	Rok	Sa <= 5 µg/m ³	Sa > 5 µg/m ³
Pył zawieszony PM ₁₀	Dopuszczalny	24-godz.	nie więcej niż 35 stężeń 24-godz. S24 > 50 µg/m ³	więcej niż 35 stężeń 24-godz. S24 > 50 µg/m ³
Pył zawieszony PM ₁₀	Dopuszczalny	Rok	Sa <= 40 µg/m ³	Sa > 40 µg/m ³
Pył zawieszony PM _{2,5}	Dopuszczalny – faza 1	Rok	Sa <= 25 µg/m ³	Sa > 25 µg/m ³
Ołów	Dopuszczalny	Rok	Sa <= 0.5 µg/m ³	Sa > 0.5 µg/m ³
Arsen	Docelowy	Rok	Sa <= 6 ng/m ³	Sa > 6 ng/m ³
Kadm	Docelowy	Rok	Sa <= 5 ng/m ³	Sa > 5 ng/m ³
Nikiel	Docelowy	Rok	Sa <= 20 ng/m ³	Sa > 20 ng/m ³
Benzo(a)piren	Docelowy	Rok	Sa <= 1 ng/m ³	Sa > 1 ng/m ³
Ozon	Docelowy	8-godz.	nie więcej niż 25 dni ze stężeniem S8max_d > 120 µg/m ³ (średnio dla ostatnich 3 lat)	więcej niż 25 dni ze stężeniem S8max_d > 120 µg/m ³ (średnio dla ostatnich 3 lat)

Źródło: Roczna Ocena Jakości Powietrza w województwie Świętokrzyskim, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Kielcach Departamentu Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Kielce 2021

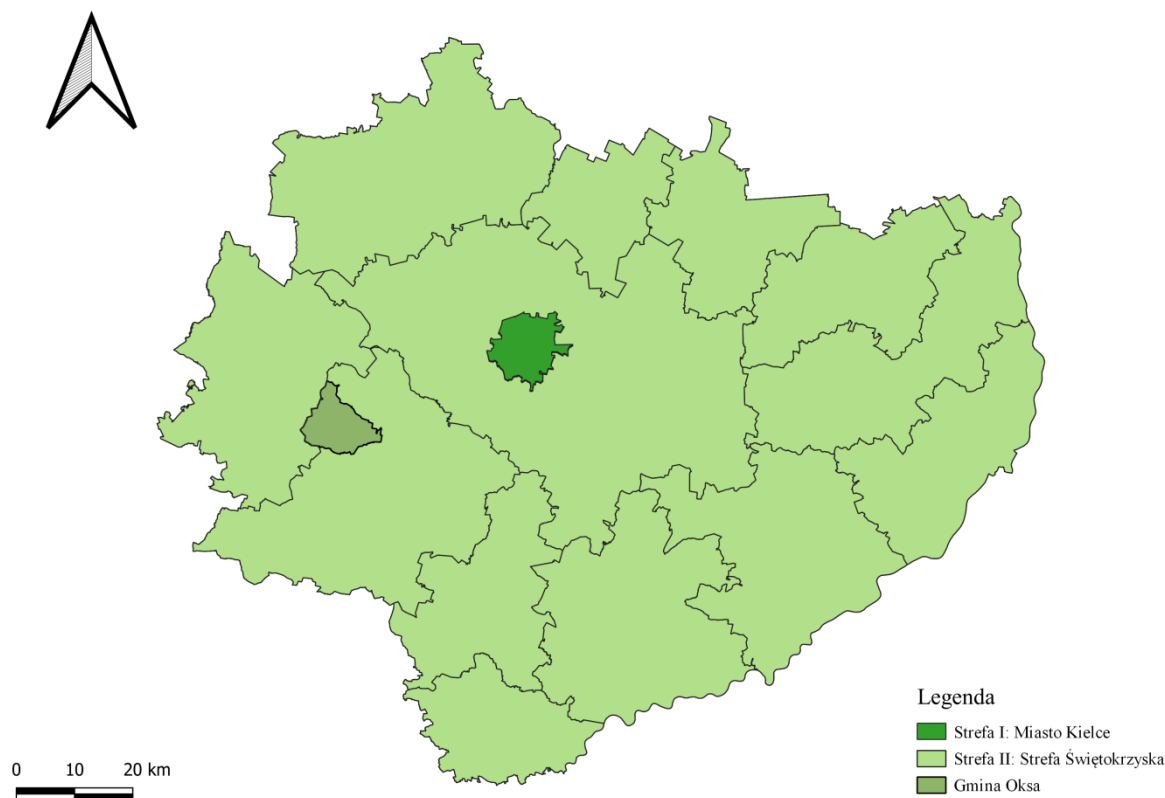
3.2.1. Jakość powietrza atmosferycznego

Oceny jakości powietrza dokonuje się w odniesieniu do strefy. Zgodnie z zapisami prawa strefy mogą stanowić:

- aglomeracja o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy,
- miasto (nie będące aglomeracją) o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy,
- pozostały obszar województwa, nie wchodzący w skład aglomeracji i miast powyżej 100 tys. mieszkańców.

Województwo Świętokrzyskie zostało podzielone na dwie strefy: miasto Kielce oraz strefa świętokrzyska [RYS. 3].

Rys. 3. Podział województwa świętokrzyskiego na strefy dla celów oceny jakości powietrza za rok 2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Rocznnej Oceny Jakości Powietrza

Po analizie klasyfikacji stref za 2020 rok, która jest zawarta w Rocznnej Ocenie Jakości Powietrza można zauważyć, że na terenie całego województwa została zachowana norma poziomu docelowego. W większej części województwa, w obu strefach, przekroczono cel długoterminowy.

Miasto Kielce oraz strefę świętokrzyską wyniku klasyfikacji dokonanej z uwzględnieniem kryterium ochrony zdrowia ludzi - przyporządkowano do klasy C z uwagi na przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu, zaś ze względu na poziom celu

długoterminowego obie strefy zostały przypisane do klasy D2. W pozostałych przypadkach, z racji dotrzymania norm, strefy uzyskały klasę A, a w przypadku pyłu zawieszzonego PM_{2,5} klasę A1.

Po uwzględnieniu kryterium ochrony roślin strefę świętokrzyską zaliczono do klasy A pod kątem SO₂, NOX oraz poziomu docelowego O₃. Ze względu na przekroczony cel długoterminowy O₃ strefie nadano klasę D2⁶.

3.2.2. Źródła zanieczyszczenia powietrza

Według dokumentu *Roczna Ocena Jakości Powietrza raport wojewódzki za rok 2020* głównymi źródłami zanieczyszczenia powietrza są:

- Zanieczyszczenia komunalno-bytowe,
- Komunikacja,
- Działalność przemysłowa,
- Indywidualne systemy grzewcze,
- Zanieczyszczenia napływające z innych części Polski.

Na terenie gminy Oksa nie znajduje się żadna stacja pomiarowa jakości powietrza.

Tab.7 Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
- brak dużych przedsiębiorstw generujących zanieczyszczenia powietrza - ogólne zadowolenie mieszkańców z stanu środowiska.	- duże zanieczyszczenie powietrza w sezonie grzewczym - niewielka ilość systemów grzewczych, które wykorzystują odnawialne źródła energii, -brak ogrzewania gazowego, -brak stacji pomiarowej jakości powietrza.
Szanse	Zagrożenia
- dofinansowania zewnętrzne na wymianę systemów grzewczych, -rozwój fotowoltaiki.	- spalanie śmieci.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców

3.3. Wody podziemne oraz wody powierzchniowe

Gmina Oksa położona jest na terenie zlewni Wisły, niejako w widłach tworzonych przez Białą Nidę i Lipnicę. Wzdłuż południowej granicy gminy płynie rzeka Biała Nida (po połączeniu się z Czarną Nidą tworzy Nidę, będącą lewobrzeżnym dopływem Wisły). Lipnica natomiast ogranicza gminę od północnego wschodu, łącząc się z Białą Nidą (teren gminy

⁶ Roczna Ocena Jakości Powietrza w województwie Świętokrzyskim, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Kielcach Departamentu Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Kielce 2021

Małogoszcz). Poza tym, na obszarze gminy występują liczne małe ciekły wodne. Na terenie gminy Oksa brak informacji o zanieczyszczeniu wód powierzchniowych. Wody podziemne są monitorowane przez systematyczne badanie wody z ujęć wodociągowych.

3.3.1. Stan jakości i zasoby wód podziemnych oraz powierzchniowych

W 2018 roku w granicach województwa świętokrzyskiego przeprowadzono badania pod kątem stanu chemicznego jednolitych części wód podziemnych. Podczas ww. badań sprawdzono stan wód podziemnych w 24 punktach, które zostały uznane jako zagrożone. Na terenie województwa świętokrzyskiego wyznaczono cztery takie JCWPd: 86, 101, 102 i 115. W sumie badaniami zostało objętych 62% punktów wody w głębszej oraz w 38% punktów wód gruntowych.

Na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych stworzono klasyfikacje elementów fizykochemicznych stanu wód podziemnych, która prezentuje się następująco:

- Klasa I – wody bardzo dobrej jakości, w których wartości elementów fizykochemicznych są kształtowane wyłącznie w efekcie naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych i nie wskazują na wpływ działalności człowieka,
- Klasa II – wody dobrej jakości, w których wartości niektórych elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych i nie wskazują na wpływ działalności człowieka albo jest to wpływ bardzo słaby,
- Klasa III – wody zadowalającej jakości, w których wartości elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych lub słabego wpływu działalności człowieka,
- Klasa IV – wody niezadowalającej jakości, w których wartości elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych oraz wyraźnego wpływu działalności człowieka,
- Klasa V – wody złej jakości, w których wartości elementów fizykochemicznych potwierdzają znaczący wpływ działalności człowieka.

Badania monitoringowe wód podziemnych w województwie świętokrzyskim w 2018 roku prowadzono w sieci krajowej w ramach monitoringu operacyjnego, w 24 punktach pomiarowych. Wyniki tychże badań prezentują się następująco:

- w 8 punktach występowała woda II klasy (dobrej jakości),
- w 5 punktach woda III klasy (zadowalającej jakości),

- w 9 punktach woda IV klasy (niezadawalającej jakości),
- w 2 punktach woda V klasy (złej jakości).

Pod względem stanu chemicznego wody podziemne w woj. świętokrzyskim charakteryzują się na poziomie dobrym (54%) i słabym (46%)⁷.

3.3.2. Źródła zanieczyszczeń wód podziemnych i powierzchniowych

Głównym źródłem zanieczyszczeń wody jest działalność człowieka. Do takich działań należy wypuszczanie do cieków wodnych nieczystości, chemikaliów oraz wyrzucanie śmieci.

3.3.3. Gospodarka wodno – ściekowa

Na terenie Gminy Oksa eksploatowane są 2 ujęcia wody:

- „Wodociąg Węgleszyn”, który obsługuje miejscowości: Węgleszyn, Węgleszyn Dębina, Węgleszyn Ogrody, Rembiechowa, Gawrony, Tyniec, Dzierążnia, Nowe Kanice, Stare Kanice, Podlesie – razem ok. 2310 odbiorców. Długość sieci bez przyłączy 37,02 km. Rodzaj materiału: rury PVC i PE, osprzęt żeliwny, zbiorniki naziemne betonowe. Produkcja roczna wody 70782 m³. Woda nie podlega uzdatnianiu.

- „Wodociąg Lipno”, który obsługuje miejscowości: Lipno, Zalesie, Zakrzów, Błogoszów, Pawężów, Rzeszówek, Oksa, Popowice – razem ok. 2358 odbiorców. Długość sieci bez przyłączy 55,32 km. Rodzaj materiału: rury PVC i PE, osprzęt żeliwny, zbiorniki naziemne betonowe, w m. Oksa ok. ok. 930 metrów rury cementowo-azbestowej. Produkcja roczna wody: 94 281 m³. Woda nie podlega uzdatnianiu.

W działalności wodociągowej, Gmina Oksa dąży do optymalizacji gospodarowania zasobami wodnymi poprzez racjonalizację zużycia wody przez odbiorców oraz minimalizację strat wody w dystrybucji wody. W tym celu prowadzona jest gospodarka wodomierzowa – montaż wodomierzy głównych u wszystkich odbiorców wody, okresowa legalizacja wodomierzy i kontrole wskazań, a także prowadzenie ciągłej kontroli legalności przyłączy wodociągowych.

Na terenie gminy zainstalowanych jest 560 przydomowych oczyszczalni ścieków. Pozostali mieszkańcy posiadają zbiorniki bezodpływowe.

W 2021 r. Gmina oddała do użytku 127 przydomowych oczyszczalni, co przyczyni się do uporządkowania gospodarki ściekowej na terenie gminy Oksa i związanej z tym ochrony zasobów wodnych przed niekontrolowanym odprowadzaniem ścieków z gospodarstw domowych, zakładów produkcyjnych i usługowych oraz przed zanieczyszczeniem środowiska.

⁷ https://kielce.pios.gov.pl/content/raporty/wod_podz/2019/podziemne.pdf

Tab. 8 Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - świadomość mieszkańców na temat odprowadzania ścieków - ścieki ze zbiorników bezodpływowych odprowadzane są przez uprawnioną firmę, - duża ilość przydomowych oczyszczalni. 	<ul style="list-style-type: none"> - brak zbiorczej oczyszczalni ścieków na terenie gminy
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - budowa oczyszczalni ścieków, która usprawni wywóz nieczystości 	<ul style="list-style-type: none"> - mała ilość odpowiedzi w ankiecie, przez co nie można określić ilości bezodpływowych zbiorników i częstotliwości ich opróżniania.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców

3.4. Zasoby i walory przyrodnicze

Na terenie gminy Oksa nie znajdują się żadne Parki Narodowe, Parki Krajobrazowe ani Rezerваты Przyrody.

Jedynie formy ochrony przyrody jakie występują w opisywanej gminie to Obszar Natura 2000 – Dolina Białej Nidy oraz Włoszczowsko – Jędrzejowski Obszar Chronionego Krajobrazu.

Tab. 9 Charakterystyka Obszaru Natura 2000

Nazwa	Obszar Natura 200 Dolina Białej Nidy
Kod obszaru	PLH260013
Kategoria	SOO - Obszar Specjalnej Ochrony Siedlisk
Położenie	Powiaty: jędrzejowski, włoszczowski
Powierzchnia	5162,83 ha
Opis	Ostoja obejmuje dolinę rzeki Białej Nidy z jej dopływami - lewym rzeką Lipnicą i prawym rzeką Kwilanką. Dolina Białej Nidy tworzy granice między Niecką Włoszczowską na północy, a znajdującym się na południu Płaskowyżem Jędrzejowskim, Wzdłuż doliny w biegu rzeki i jej dopływów zlokalizowane są liczne stawy hodowlane.

Źródło: <http://www.natura2000.tbop.org.pl/node/23>

Tab. 10 Charakterystyka Włoszczowsko – Jędrzejowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu

Nazwa	Włoszczowsko – Jędrzejowski Obszar Chronionego Krajobrazu
Rodzaj ochrony	Obszar Chronionego Krajobrazu
Położenie	Województwo świętokrzyskie
Położenie	Powiaty: włoszczowski, pińczowski, jędrzejowski
Położenie	Gminy: Oksa (wiejska), Jędrzejów (miejsko-wiejska), Imielno (wiejska), Nagłowice (wiejska), Małogoszcz (miejsko-wiejska), Kije (wiejska), Włoszczowa (miejsko-wiejska), Sobków (wiejska), Krasocin (wiejska)
Powierzchnia	70389,0000
Data wyznaczenia	1995-11-21
Opis	W-JOChK ma ważne znaczenie wodoochronne, gdyż położony jest na działce wodnym pomiędzy Pilicą i Nidą. Szata roślinna W-JOChK jest mocno zróżnicowana.

Źródło: <http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/widok/viewobszarchronionegokrajobrazu.jsf?fop=PL.ZIPOP.1393.OCHK.140>

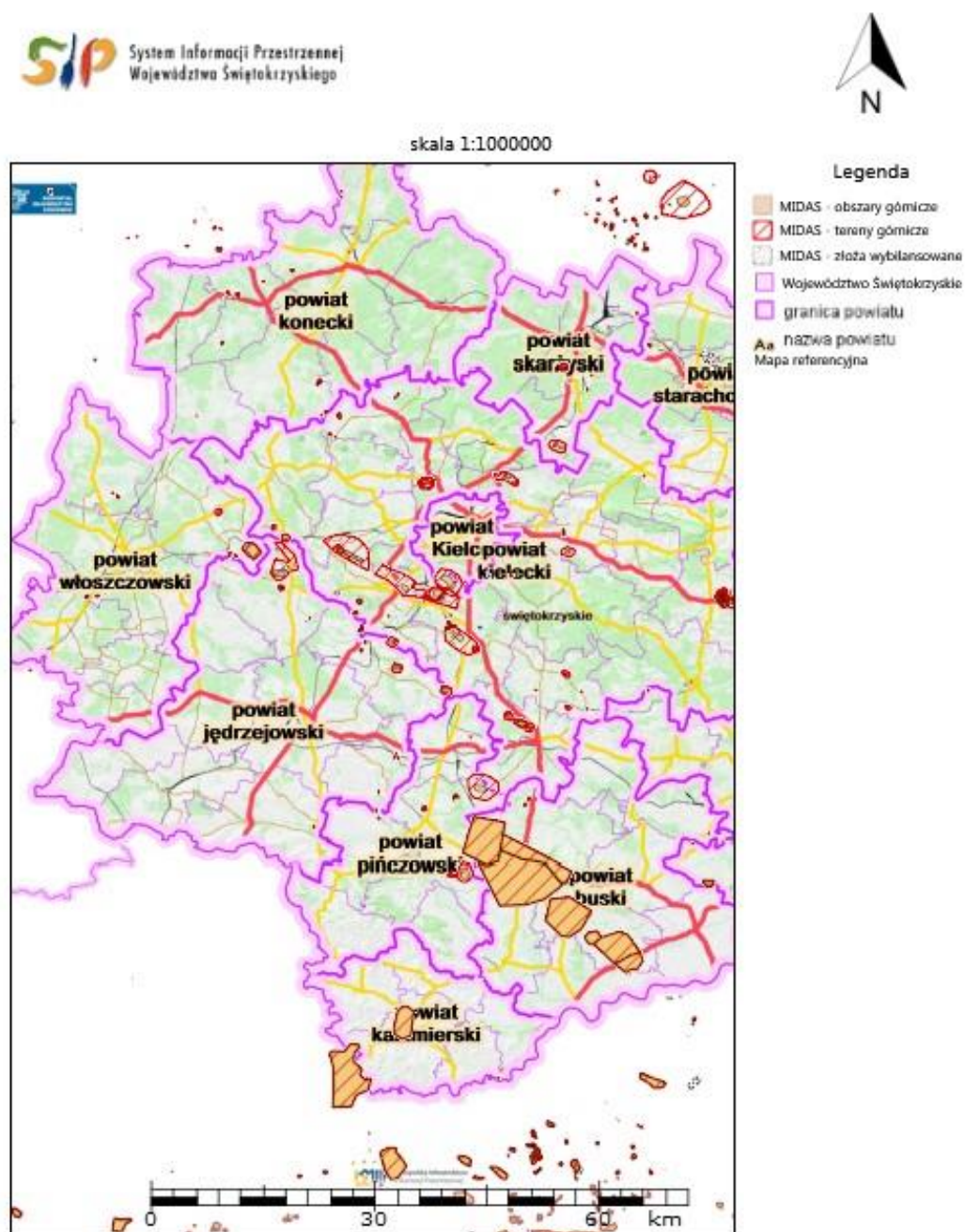
3.5. Zasoby surowców mineralnych

Surowce mineralne występujące na terenie badanej gminy można podzielić na surowce energetyczne (torfy) i surowce skalne (gliny i mułki, glinki ochrowe, wapienie, opoki i margle z wkładkami piaskowców, piaskowce, piaski i piaski ze żwirami, piaski).

Gmina Oksa posiada słabe rozpoznanie miąższości i równomierności występowania złóż surowcowych w profilu pionowym.

Analizując poniższy rysunek [Rys. 6] można zauważyć, że w powiecie jędrzejowskim jedynie w jego północnej części można odnaleźć tereny górnicze. Opisywany powiat oraz gmina nie są bogate w zasoby surowców mineralnych.

Rys. 6 Zasoby geologiczne – część województwa świętokrzyskiego

Wygenerowano z Portalu SIPWS 27.07.2021

Źródło: <http://sipws.wrota-swietokrzyskie.pl/?gpw=9180ca4c-b0b3-425a-a3e8-74e6c3c74fc2>

3.6. Gospodarka odpadami

Gmina Oksa nie objęła systemem gospodarowania odpadami nieruchomości niezamieszkałych. Właściciele nieruchomości niezamieszkałych zobowiązani są we własnym zakresie zawrzeć umowę na odbiór i zagospodarowanie odpadów z firmą odbierającą odpady, która wpisana jest do Rejestru działalności regulowanej w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości z terenu gminy Oksa.

Gmina Oksa realizuje odbiór odpadów od właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy. Od stycznia 2019 r. na placu przy Urzędzie Gminy funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, czynny od poniedziałku do piątku w godzinach funkcjonowania Urzędu, do którego, w ramach uiszczanej opłaty z tytułu gospodarowania odpadami, mieszkańcy mogą dostarczać odpady selektywnie zebrane. Przynajmniej raz w roku organizowana jest mobilna zbiórka odpadów wielkogabarytowych i elektrośmieci sprzed posesji. Opłaty uiszczane są kwartalnie.

3.7. Lasy

Obszar gminy Oksa według rejonizacji rolniczo – glebowej (IUNG 1983, 1998) położony jest w regionie włoszczowsko-jędrzejowskim, który charakteryzuje się wysokim stopniem lesistości i mało korzystnymi dla rozwoju rolnictwa warunkami przyrodniczymi.

3.8. Hałas i promieniowanie

Głównym źródłem hałasu są poruszające się pojazdy po drogach. Im wyższej klasy droga tym większy hałas. Przez gminę Oksa nie przebiegają szlaki komunikacyjne o znaczeniu krajowym, jednak gmina znajduje się w niewielkiej odległości od drogi krajowej E7 oraz linii kolejowych Warszawa–Kielce–Kraków oraz Kielce–Częstochowa.

W zachodniej części gminy przebiega droga wojewódzka nr 742 relacji Przygłów–Włoszczowa – Nagłowice. Droga ta łączy gminę z miastami powiatowymi Jędrzejów oraz Włoszczowa.

Linia wysokiego napięcia (220KV) przebiegająca z kierunku północno-wschodniego na południowy- zachód we wschodniej części gminy w okolicach wsi Rembiechowa i Popowice.

Duża ilość linii średniego (15KV) napięcia do zasilania poszczególnych miejscowości gminy.

Linie niskiego napięcia w każdej miejscowości.

3.9. Podsumowanie

W Gminie Oksa nie prowadzi się pomiarów kontrolnych jakości powietrza, jakości wody czy hałasu. Jednak z analizy danych dla powiatu jędrzejowskiego oraz województwa świętokrzyskiego można zauważyć, że opisywana gmina boryka się z bardzo podobnymi problemami jak inne gminy na terenie kraju.

Dużym i zauważalnym dla mieszkańców kłopotem są zanieczyszczenia powietrza, które pojawiają się w okresie grzewczym. Jest to uciążliwe i niekorzystnie wpływa zarówno na środowisko, jak i zdrowie. Dlatego też, należy dołożyć wszelkich starań aby zniwelować ten problem. Innym niekorzystnym zjawiskiem jest brak odpowiedniej infrastruktury kanalizacyjnej i brak oczyszczalni ścieków.

Gmina Oksa odznacza się świadomością ludzi na temat ochrony środowiska. Mieszkańcy dostrzegają zagrożenia i chcą dążyć do zmniejszenia zanieczyszczeń, które trafiają do środowiska naturalnego.

4. Cele, kierunki i zadania programu ochrony środowiska

W Programie Ochrony Środowiska dla gminy Oksa zostały określone cele, kierunki i zadania, które powinny zostać wprowadzone w celu poprawy jakości środowiska na terenie omawianej gminy. Wyznaczone działania obierane we wskazanych obszarach będą również wspomagać ochronę istniejących już zasobów przyrodniczych z terenu gminy Oksa.

Po przeprowadzonej analizie stanu środowiska, potencjalnych zagrożeń, a także zasobów naturalnych i zweryfikowanie tego z dokumentami wyższego szczebla, opracowano cele, kierunki i zadania. Realizacja tychże założeń powinna przyczynić się do polepszenia stanu środowiska, a także zapobiec dalszej jego degradacji.

Gmina Oksa jest małą gminą z rolniczymi tradycjami. Większość mieszkańców pracuje w gospodarstwach rolniczych. Ważne jest, aby umożliwić mieszkańcom, ale i również potencjalnym inwestorom rozwój rolnictwa, w taki sposób, że stanie się ono nowoczesne, wydajne i jednocześnie ekologiczne, z zachowaniem wszystkich standardów ochrony środowiska.

Główny kierunek polityki ochrony środowiska prowadzonej przez Gminę Oksa to:

„Kompleksowy rozwój nowoczesnego rolnictwa, z zachowaniem zasad ochrony środowiska. Stworzenie warunków do rozwoju rolnictwa ekologicznego, które będzie stanowiło podstawę przyciągnięcia inwestorów, ale i turystów, którzy będą mogli wypoczywać w gospodarstwach agroturystycznych.”

Cel ten jest zgodny z dokumentami wyższego szczebla, na podstawie których powstał niniejszy dokument.

Poprawa jakości środowiska to zadanie, które składa się kilku etapów oraz wielu składników. Do tego procesu należy podejść z odpowiednim planem. Trzeba wziąć pod uwagę wszystkie składowe tegoż mechanizmu oraz wybrać te cele, które są priorytetowe oraz takie, które mogą zostać zrealizowane w późniejszym czasie.

Pod szerokim pojęciem poprawa stanu środowiska kryją się takie pojęcia jak stan powietrza atmosferycznego, jakość wód powierzchniowych i podziemnych, stan gleby, zasoby naturalne. Systematyczne podnoszenie jakości tych komponentów środowiska sprzyja ogólnej i zauważalnej poprawie tego co nas otacza. Jednak na komfort mieszkańców ma wpływ nie tylko środowisko, ale również warunki bytowe, wyposażenie gminy w urządzenia komunalne, atrakcyjność gminy, a co za tym idzie rozwój turystyki i rekreacji, dostęp do kultury, dostęp do infrastruktury technicznej. Realizacja zadań, które wynikają z litery ustawy to obowiązek władz samorządowych.

4.1. Powietrze atmosferyczne

Głównym celem jest osiągnięcie wysokiej jakości powietrza na terenie całej gminy. Wyznaczono także kierunki i zadania, które mają pomóc w zmniejszeniu ilości zanieczyszczeń powstających na skutek działalności człowieka.

Tab. 11 Cel, kierunki i zadania dla poprawy jakości powietrza atmosferycznego

Cel	Kierunek	Lp.	Zadania
Wysoka jakość powietrza na terenie gminy	Zmniejszenie zanieczyszczenia pochodzącego z niskiej emisji	1	Zwiększenie liczby domów jednorodzinnych wykorzystujących odnawialne źródła energii
	Rozpoznanie źródeł i monitoring zanieczyszczeń powietrza	2	Modernizacja oświetlenia drogowego
		3	Termomodernizacja budynków użyteczności Publicznej
	Zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza pochodzącego z emisji komunikacyjnej	4	Budowa i rozbudowa tras rowerowych, wspieranie akcji promujących korzystanie z rowerów
	Wzrost wykorzystania niekonwencjonalnych odnawialnych źródeł energii	5	Coroczna ocena jakości powietrza na podstawie prowadzonego monitoringu

Źródło: opracowanie własne

4.2. Stan jakości gleb

Do osiągnięcia wysokiej jakości gleb na terenie gminy mają posłużyć następujące kierunki działań: ochrona powierzchni ziemi przed degradacją, ochrona gleb użytkowanych rolniczo. Wyznaczono także zadania, które zostały zaprezentowane w tabeli poniżej [Tab. 10].

Tab. 12 Cel, kierunki i zadania dla poprawy jakości gleb

Cel	Kierunek	Lp.	Zadania
Wysoka jakość gleb na terenie gminy	Ochrona powierzchni ziemi przed degradacją	1	Kontrola odprowadzanych zanieczyszczeń do gleby
	Rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych	2	Monitoring i kontrola likwidacji punktowych źródeł zanieczyszczenia gleb
		3	Prowadzenie okresowych badań jakości gleb
	Ochrona gleb użytkowanych rolniczo	4	Odpowiednie zagospodarowywanie terenów zagrożonych deformacjami powierzchniowymi

Źródło: opracowanie własne

4.3. Wody powierzchniowe i podziemne

W celu zapobiegania pogorszenia jakości wód powierzchniowych i podziemnych, w tym podrozdziale wskazano kierunki i zadania, które przyczynią się do poprawy warunków wodnych.

Tab. 13 Cel, kierunki i zadania dla poprawy jakości wód powierzchniowych i podziemnych

Cel	Kierunek	Lp.	Zadania
Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	Wydajniejsze zarządzanie zasobami wodnymi	1	Zwiększenie liczby przydomowych oczyszczalni ścieków
		2	Prowadzenie monitoringu jakości wód powierzchniowych i podziemnych
	Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do wód	3	Kontrolowanie sprawności i drożności cieków i urządzeń infrastruktury wodnej
		4	Likwidacja źródeł punktowych zanieczyszczeń wód
	Zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy	5	Edukacja mieszkańców gminy

Źródło: opracowanie własne

4.4. Środowisko przyrody ożywionej i nieożywionej

W założeniach zrównoważonego rozwoju jednym z podstawowych elementów jest zachowanie walorów środowiska tak, aby obecne i przyszłe pokolenia mogły cieszyć się przyrodą. W tym podpunkcie zawarto najważniejsze kierunki i zadania, które umożliwią zachowanie naturalnego stanu środowiska.

Tab. 14 Cel, Kierunki i zadania dla poprawy środowiska przyrody ożywionej i nieożywionej

Cel	Kierunek	Lp.	Zadania	
Ochrona zasobów przyrodniczych i zwiększenie różnorodności biologicznej	Wprowadzenie racjonalnej i zrównoważonej gospodarki leśnej	1	Zalesienie części gruntów o niskiej klasie bonitacyjnej	
	Opracowywanie gospodarki przestrzennej z poszanowaniem środowiska przyrodniczego i krajobrazu	2	Ochrona i inwentaryzacja istniejących na terenie gminy form ochrony przyrody	
	Zachowanie i rozwój obszarów chronionych występujących na terenie gminy		3	Planowanie i realizowanie inwestycji z poszanowaniem dla środowiska przyrodniczego
			4	Zapewnienie odpowiednich warunków do działania organizacjom działającym na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego oraz ochrony zwierząt i roślin
			5	Pielęgnacja i konserwacja terenów zielonych na obszarze gminy

Źródło: opracowanie własne

4.5. Gospodarka odpadami

Nadmierna produkcji śmieci stała się globalnym problem. Obecne władze, zarówno najwyższego, jak i najniższego szczebla, starają się rozwiązać problem ogromnych ilości odpadów, które zalegają na wysypiskach śmieci oraz w morzach, oceanach i innych zakątkach ziemi. Odpowiedzialna gospodarka odpadami, prowadzona przez gminy, może znacząco przyczynić się do zmniejszania ilości odpadów.

Tab. 15 Cel, kierunki i zadania celem usprawnienia gospodarki odpadami

Cel	Kierunek	Lp.	Zadania
Zmniejszanie ilości wytwarzanych odpadów oraz rozwój systemów zbiórki i przetwarzania odpadów	Minimalizacja odpadów składowanych oraz zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców	1	Edukowanie społeczności gminy w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami
	Działania kontrolne i eliminacja nielegalnych wysypisk odpadów	3	Rozwój systemów zbiórki odpadów nadających się do ponownego przetworzenia
		4	Monitorowanie systemów zbiórki i składowania odpadów niebezpiecznych

Źródło: opracowanie własne

5. Plan działań

5.1. Powierzchnia ziemi i stan zanieczyszczenia gleb - zalecane działania

Kwestie związane z ochroną powierzchni ziemi w Polsce uregulowane są w przepisach ustawy Prawo ochrony środowiska, i w pierwszej kolejności podejmowane są środki zapobiegające niekorzystnym zmianom powierzchni ziemi, a w przypadku, gdy dojdzie do jej uszkodzenia należy przywrócić ją do stanu właściwego. Obszar, w którym położona jest gmina Oksa, w większości pokryty jest terenami leśnymi, a warunki dla rozwoju rolnictwa określa się jako mało korzystne. Bardziej szczegółowe wytyczne prawne w kwestii zarządzania zasobami i jakością gruntów znajdują się w Ustawie o ochronie gruntów rolnych i leśnych. W ustawie tej uwaga zostaje skupiona na zachowaniu jak największego obszaru gruntów o wysokiej jakości oraz należywym ich wykorzystaniu na cele rolnicze lub leśne. Cel jaki zostanie obrany w obszarze ochrony powierzchni ziemi w gminie Oksa to zadbanie o wysoką jakość gleb na terenie gminy. Główne kierunki, które pomogą osiągnąć wyznaczony cel skupiają się na ochronie powierzchni ziemi przed degradacją, rekultywacji terenów zdegradowanych i zdewastowanych oraz ochronie gleb użytkowanych rolniczo. Ochrona powierzchni ziemi zostanie zaplanowana tak, aby nie dochodziło do pogorszenia jej jakości, a co za tym idzie obniżenia jej wartości.

Kolejnym dużym problemem, z którym wciąż borykają się gminy w Polsce są punktowe zanieczyszczenia gleb. Przyczyną tego typu zanieczyszczeń mogą być np. nielegalne wysypiska śmieci, lub nadmierne nawożenie pól, które powoduje przedostawanie się składników mineralnych w nadmiernej ilości do wód gruntowych. Brak podjęcia działań w tym temacie, może skutkować nieodwracalnymi zmianami w środowisku przyrodniczym, których naprawa może wygenerować duże koszty.

Gmina Oksa to gmina o charakterze rolniczym, dlatego należy szczególnie zatroszczyć się o ochronę jej gleb. W głównej mierze należałoby skupić się na edukacji miejscowych rolników w zakresie środków ochrony roślin jakie są przez nich stosowane, oraz konsekwencjach ich używania, wraz z taką edukacją powinny zostać zaproponowane alternatywne rozwiązania dla przedsiębiorców, i przekonanie ich do częstszego sięgania po biologiczne środki ochrony roślin, a także do powszechnego stosowania zasad „Dobrej praktyki rolniczej” w swoich gospodarstwach.

5.2. Powietrze atmosferyczne – zalecane działania

Ochrona powietrza skupia się na zapobieganiu powstawania zanieczyszczeń jak i zmniejszaniu lub całkowitemu ograniczeniu substancji zanieczyszczających. Celem w obrębie powietrza atmosferycznego dla gminy Oksa jest osiągnięcie jego wysokiej jakości. Kierunki, na których należy się skupić, aby założenie zostało spełnione to zmniejszenie zanieczyszczenia pochodzącego z niskiej emisji, rozpoznanie źródeł i monitoring zanieczyszczeń powietrza, zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza pochodzącego z emisji komunikacyjnej, wzrost wykorzystania niekonwencjonalnych odnawialnych źródeł energii. Każdy z tych kierunków będzie przybliżał gminę do poprawy jakości powietrza atmosferycznego na terenie gminy. Gmina Oksa, dzięki swojemu położeniu nie odnotowuje bardzo wysokich zanieczyszczeń powietrza, jednak wciąż zagrażają jej mieszkańcom zanieczyszczenia pochodzące z komunikacji, zanieczyszczeń komunalno - bytowych, indywidualnych systemów grzewczych, oraz zanieczyszczenia, które napływają z innych części Polski. Dużym problem i zagrożeniem dla mieszkańców gminy są zanieczyszczenia powodowane przez indywidualne systemy grzewcze, tzw. „niska emisja”, która, zwłaszcza w miesiącach zimowych powoduje powstawanie niebezpiecznego dla zdrowia smogu.

Działania w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego na terenie gminy Oksa powinny skupić się w obszarze działań zapobiegających wytworzeniu zanieczyszczeń. W tym przypadku duże znaczenie ma eliminacja źródeł tzw. niskiej emisji poprzez likwidację lub modernizację starych kotłów i wymianę na nowoczesne posiadające odpowiednie atesty. Pożądanym działaniem byłoby zwiększenie udziału wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Kolejną ważną kwestią jest zwrócenie uwagi mieszkańców na izolację cieplną budynków, wykonanie prawidłowej termoizolacji może w znacznym stopniu zmniejszyć straty ciepłe z budynków co wpłynie na obniżenie zużycia energii potrzebnej do ogrzania budynku, a to z kolei wpłynie automatycznie na zmniejszenie zanieczyszczeń emitowanych do powietrza.

Poprzednie działania są skorelowane jednoznacznie z wysoką świadomością mieszkańców w kwestiach ekologicznych. Poprawa jakości powietrza atmosferycznego będzie niemożliwa bez eliminacji zanieczyszczeń pochodzących z gospodarstw domowych. W tej kwestii dużą rolę mogą odegrać szkoły, pozarządowe organizacje ekologiczne oraz środki masowego przekazu. W najbliższych latach bardzo istotne będą działania promujące ograniczenia niskiej emisji.

5.3. Wody podziemne oraz powierzchniowe- zalecane działania

Podstawa ochrony wód zawiera się w ustawach: Prawo ochrony środowiska oraz Prawo wodne. Ochrona wód powinna polegać na zapewnieniu ich jak najlepszej jakości utrzymującym równowagę biologiczną. Szczególnie istotną kwestią jest ochrona wód podziemnych, która opiera się na likwidowaniu zagrożenia ich zanieczyszczeń, chroniąc obszary z których są zasilane. Aktualnie na terenie gminy Oksa nie stwierdzono zanieczyszczeń wód powierzchniowych, jednak środowisko wodne jest środowiskiem delikatnym, które w krótkim czasie może zostać zanieczyszczone. W gminie Oksa należy skupić się na monitoringu wód powierzchniowych, a także podziemnych, aby reakcja na potencjalne zanieczyszczenia była szybka i mogła przynieść odpowiednie rezultaty. Stan chemiczny wód województwa świętokrzyskiego został oceniony jako dobry i słaby, dlatego głównym celem w obszarze wód podziemnych i powierzchniowych jest poprawa ich jakości. Aby osiągnąć ten cel wyznaczone zostały trzy obszary w których należy podjąć działania. Pierwszy z nich skupia się na wydajniejszym zarządzaniu zasobami wodnymi. W tym obszarze potrzebne będą działania, takie jak, kontrolowanie sprawności i drożności cieków i urządzeń infrastruktury wodnej. Infrastruktura związana z wodami powinna być odpowiednio konserwowana.

Kolejny obszar obejmuje ograniczenie emisji zanieczyszczeń do wód. W omawianej gminie odsetek domostw posiadających przydomową oczyszczalnię ścieków jest dość wysoki i w tym obszarze należałoby kontynuować dotychczasowe działania. Następnym zadaniem to prowadzenie monitoringu jakości wód powierzchniowych i podziemnych co przyczyni się do zinventaryzowania wód znajdujących się na terenie gminy Oksa i pozwoli podjąć odpowiednie działania, które będą miały na celu ochronę zasobów wodnych gminy. Powyższe działania powinny być połączone z systematyczną kontrolą i likwidacją źródeł punktowych zanieczyszczeń wód, które pozostawione bez kontroli mogą stać się przyczyną poważnego w skutkach zanieczyszczenia gleb i gruntów.

Następny obszar, ważny dla ochrony zasobów wód powierzchniowych i podziemnych gminy Oksa to zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy. Wybory, których dokonują na co dzień mieszkańcy gminy mogą w realny sposób przyczynić się do ochrony zasobów wodnych gminy, jak i poprawy jakości wód znajdujących się na jej terenie. Dlatego należy podjąć działania, które rozpropagują wśród mieszkańców proekologiczne postawy obejmujące praktyki oszczędzania wody. Zaangażowanie mieszkańców w procesy ochrony środowiska stanowi istotny element działań jakie może podjąć gmina.

5.4. Środowisko przyrody żywej i nieżywej – zalecane działania

Nadrzędny akt prawny z dziedziny ochrony przyrody to Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. W ustawie tej określono zasady, cele oraz formy ochrony przyrody żywej i nieżywej oraz krajobrazu. W obszarze gminy Oksa nie występują parki narodowe, rezerwaty ani parki krajobrazowe. Formy ochrony przyrody występujące na terenie gminy Oksa to obszar Natura 2000- Dolina Białej Nidy (kod obszaru: PLH260013) oraz Włoszczowsko- Jędrzejowski Obszar Chronionego Krajobrazu. Główny cel dla gminy Oksa to ochrona zasobów przyrodniczych i zwiększenie różnorodności biologicznej na jej terenie. Aby ochrona różnorodności biologicznej była skuteczna, na samym początku należy dobrze rozpoznać zasoby przyrodnicze, którymi dysponuje gmina. Dlatego bardzo istotne jest, aby okresowo aktualizować wiedzę w postaci opracowań ekofizjograficznych oraz przyrodniczych. Kierunki, które będą przybliżały społeczność gminy do osiągnięcia tego założenia to:

- Wprowadzenie racjonalnej i zrównoważonej gospodarki leśnej,
- Opracowywanie gospodarki przestrzennej z poszanowaniem środowiska przyrodniczego i krajobrazu,
- Zachowanie i rozwój obszarów chronionych występujących na terenie gminy.

Jednym z elementów racjonalnej i zrównoważonej gospodarki leśnej jest przeznaczanie na grunty leśne terenów, które mają niską klasę bonitacyjną. Sprzyja to bardziej optymalnemu zagospodarowaniu zasobów glebowych jakimi dysponuje gmina.

Surowce mineralne występujące na terenie gminy Oksa to głównie torfy oraz surowce skalne. Torfy są bardzo cennym przyrodniczo surowcem, ale też bogatym siedliskiem, które powinno być chronione. Ochrona torfowisk wynika z zapisów Ramowej dyrektywy wodnej które zastrzegają, że siedliska wodne i od wody zależne powinny zostać utrzymane lub osiągnąć stan dobry. Torfowiska mieszczą się również w definicji szeroko rozumianych mokradeł, a co za tym idzie są objęte ochroną przez konwencję ramsarską, czyli Konwencję o obszarach wodno-błotnych mających znaczenie międzynarodowe, zwłaszcza jako środowisko życiowe ptactwa wodnego.

Tereny zielone znajdujące się w gminie również stanowią cenne siedliska i przyczyniają się do zwiększenia bioróżnorodności w gminie. Przyjrzenie się siedliskom już istniejącym pomoże wytypować nowe obszary cenne przyrodniczo, które jeszcze nie są chronione. Wytypowanie nowych terenów pozwoli chronić bioróżnorodność niepowtarzalną i charakterystyczną dla gminy Oksa. Przykładem takich terenów mogą być doliny rzek, które nie rzadko pełnią funkcję korytarzy ekologicznych, ale również zadrzewienia i zakrzewienia,

które znajdują się wzdłuż koryt rzecznych pełniące ważną funkcję zapobiegając przedostawaniu się do rzek i cieków wodnych zanieczyszczeń. Zagadnienie ochrony bioróżnorodności powinno być rozpatrywane również pod względem zrównoważonego rozwoju. Oznacza to, że wyznaczone obszary ochrony nie będą objęte ochroną ścisłą, a jedynie tereny te powinny być użytkowane w taki sposób, aby nie doprowadzić do zaniku lub zmniejszenia powierzchni występowania cennego gatunku.

Opracowywanie gospodarki przestrzennej z poszanowaniem środowiska przyrodniczego i krajobrazu będzie realizowane przez odpowiednie planowanie inwestycji, tak, aby zostały zachowane wartości przyrodnicze terenu gminy.

5.5. Gospodarka odpadami – zalecane działania

Celem głównym w obszarze gospodarki odpadami jest zmniejszanie ilości wytwarzanych odpadów oraz rozwój systemów zbiórki i przetwarzania odpadów. Cel ten będzie mógł zostać osiągnięty między innymi poprzez skupienie się na zapobieganiu powstawaniu odpadów, tj. zmniejszanie ilości odpadów przez ponowne użycie lub wydłużenie okresu dalszego używania produktu, a następnie na ich odpowiednim recyklingu. Ostatnim krokiem w gospodarce odpadami powinna być ich utylizacja. Najlepsza z możliwych opcji jest gospodarka cyrkularna, której ideą jest brak powstawania odpadów, ponieważ odpad z produkcji jednego dobra może stać się surowcem do produkcji innego.

W ramy gospodarki odpadami mieści się również edukacja ekologiczna mieszkańców w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi, a także z odpadami niebezpiecznymi. Wprowadzenie nowego systemu gospodarowania odpadami nie spowodowało całkowitego wyeliminowania problemu nieodpowiednio segregowanych odpadów. Wciąż napotykaną są „dzikie wysypiska”.

Z tego względu kierunki w jakich będzie rozwijać się gospodarka odpadami to:

- Zminimalizowanie odpadów składowanych,
- Zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców,
- Działania kontrolne i eliminacja nielegalnych wysypisk odpadów.

Działania w tych kierunkach powinny objąć edukację społeczności gminy w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami. Tak, aby znacząco ograniczyć odpady komunalne z gospodarstw domowych trafiające na składowiska odpadów, a zwiększyć ilość odpadów trafiających ponownie do obiegu po uprzednim przetworzeniu.

Na terenie Gminy Oksa występuje kilka dzikich wysypisk śmieci, które zostały stworzone kilkanaście lat temu przez mieszkańców. Obecnie sporadycznie zdarza się, aby

ktoś wyrzucał śmieci na wspomniane wyżej wysypiska. Natomiast w miejscach, w których takie wysypiska były nie obserwuje się powtórnego ich tworzenia.

Trzecim działaniem w obszarze gospodarki komunalnej jest rozwój systemów zbiórki odpadów, które nadają się do ponownego przetworzenia, zwłaszcza materiałów takich jak: szkło, metale, tworzywa sztuczne oraz papier i tektura. Pojemniki do zbiórki tych materiałów powinny być ustawione w miejscach łatwo dostępnych oraz w miejscach, w których mieszkańcy często przebywają: szkoły, sklepy itp.

Czwarte zadanie powinno polegać na monitorowaniu systemów zbiórki i składowania odpadów niebezpiecznych.

6. Polityka ekologiczna gminy – instrumenty i narzędzie

Koszty, które będzie musiała ponieść gmina Oksa można podzielić na administracyjne, edukacyjne oraz finansowe. Koszty administracyjne będą związane z tworzeniem nowych miejsc pracy dla osób zajmujących się ochroną środowiska w gminie lub nakłady na szkolenia, materiały edukacyjne lub kursy. Koszty edukacyjne związane będą z nakładem finansowym na edukację ekologiczną prowadzoną w szkołach, w tym nagrody w konkursach, oraz wydatki na edukację prowadzoną w stronę pozostałej części społeczeństwa, przy okazji inwestycji pro środowiskowych. Koszty inwestycyjne będą największe i będą wiązały się z nakładami poniesionymi na infrastrukturę i inwestycję związane z realizacją założeń Programu Ochrony Środowiska.

Zgodnie z ustawą Prawo Ochrony Środowiska wójt, burmistrz, czy prezydent miasta jest organem ochrony środowiska jedynie w przypadku zwykłego z niego korzystania przez osoby fizyczne. Zakres działań jakie może podjąć gmina w zakresie ochrony środowiska i swoich kompetencji mieści się w zakresie:

- ładu przestrzennego i gospodarki przestrzennej,
- wodociągów oraz zaopatrzenia mieszkańców w wodę,
- składowisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych,
- utrzymywanie czystości oraz porządku,
- kanalizacji i oczyszczania ścieków komunalnych,
- doprowadzenie do mieszkańców energii elektrycznej oraz ciepłej i gazu,
- zieleni znajdującej się na terenie gminy i zadrzewień,
- ochrony przeciwpowodziowej i przeciwpożarowej,
- porządku publicznego i bezpieczeństwa mieszkańców gminy.

Wyżej wymienione sposoby realizacji umożliwiają osiągnięcie założonych celów, w tym działania, które są konieczne do wprowadzenia wymaganych przepisów i ich późniejszego egzekwowania oraz pozyskanie środków finansowych na działania mające na celu zmniejszenie negatywnego wpływu działalności człowieka na środowisko.

6.1. Instrumenty prawne

Instrumenty prawne, które mogą być wykorzystywane przez gminy w celu realizacji założeń polityki ekologicznej gminy to:

- Decyzje, które opiniują programy gospodarki odpadami,
- Przeznaczenie terenów w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego pod eksploatację oraz rozpoznanie surowców mineralnych,
- Pozwolenia na wprowadzanie do środowiska substancji lub energii.

Wydawanie pozwoleń w zakresie ochrony środowiska przed zanieczyszczeniami i uciążliwościami zostało podzielone między Starostę i Wojewodę. Kryterium dla tego podziału stanowi skala uciążliwości podmiotu.

Sprawy dotyczące obiektów oraz zakładów, które mogą potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko są kierowane do Starosty, natomiast w zakres kompetencji Marszałka wchodzi sprawy związane z obiektami i zakładami, które zawsze znacząco oddziałują na środowisko i raport oddziaływania na środowisko jest dla nich wymagany.

Równie istotnym instrumentem prawnym wspierającym właściwe gospodarowanie środowiskiem jest ocena oddziaływania na środowisko oraz plan zagospodarowania przestrzennego.

6.2. Instrumenty finansowe

Do instrumentów finansowych można zaliczyć:

- Kary pieniężne nakładane administracyjnie,
- Opłaty za korzystanie ze środowiska, w tym: za emisję zanieczyszczeń, pobór wód powierzchniowych, składowanie odpadów, za świadczone usługi komunalne, z tytułu przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze i nieleśne, eksploatacyjne - za poszukiwanie kopalin,
- Dotacje udzielane przez fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz inne fundusze, np. Fundusz Spójności lub Fundusze strukturalne,
- Środki prywatne – środki własne inwestora,
- Kredyty udzielane na preferencyjnych warunkach oraz komercyjne kredyty bankowe.

Aktualnie tworzone i ulepszone są różne mechanizmy ekonomiczne w dziedzinie ochrony środowiska, np. tworzenie rynku zbywalnych uprawnień do emisji zanieczyszczeń. Biorąc pod uwagę jednostkę jaką jest gmina wykorzystywanie wprowadzonych i funkcjonujących instrumentów prawnych oraz porozumiewanie się z partnerami na szczeblu wojewódzkim i powiatowym w zakresie kompetencji którymi dysponują.

Finansowanie zadań Programu Ochrony Środowiska wymaga środków, którymi budżet gminny nie dysponuje. W związku z tym finansowanie zaplanowanych działań musi odbywać się z pozyskaniem środków zewnętrznych. Takimi są Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Funkcjonowanie funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej (narodowego, wojewódzkich, powiatowych i gminnych) zostały uwzględnione w ustawie Prawo Ochrony Środowiska. Są to bardzo powszechnie wykorzystywane przez jednostki samorządów lokalnych źródła dofinansowań inwestycji z obrębu ochrony środowiska. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska obejmuje działania proekologiczne, które mają zasięg ogólnokrajowy oraz ponadregionalny. Główne przychody dla Narodowego Funduszu pochodzą z opłat i kar pieniężnych - również tych ustalonych na podstawie ustawy Prawo geologiczne i górnicze. Środki zagraniczne przeznaczone na ochronę środowiska w Polsce również podlegają pod administrację Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Natomiast Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska jest instytucją, która w głównej mierze ma za zadanie wspierać finansowo inicjatywy ekologiczne o zasięgu regionalnym.

6.3. Instrumenty społeczne

Instrumenty społeczne można podzielić na dwie kategorie, pierwsza z nich działa w obrębie edukacji społeczeństwa i leży w zakresie kompetencji samorządów, druga to współprace i wzajemne relacje między samorządami a społeczeństwem, relacje te budowane są poprzez konsultacje i debaty.

Często o sukcesie polityki środowiskowej w gminie decyduje skuteczna komunikacja na linii samorządy - społeczeństwo. Społeczeństwo wysoko świadome ekologicznie właściwie odbiera i przetwarza komunikaty wydawane przez samorządy i organy odpowiedzialne za ochronę środowiska. Mieszkańcy gminy powinni być informowani o stanie środowiska z różnych źródeł, od tradycyjnych mediów po nowoczesne ale też kampanie społeczne czy pozarządowe organizacje ekologiczne.

Konsultacje społeczne powinny być prowadzone odpowiednio wcześnie, na etapie w którym wszystkie warianty jeszcze są możliwe, lub mogą jeszcze zostać wprowadzone, a udział społeczeństwa będzie skuteczny. Udział społeczeństwa w konsultacjach jest zapewniony przez ustawodawcę. Organ, który potrzebuje podjąć postępowanie w kwestii oceny oddziaływania na środowisko powinien poinformować mieszkańców w sposób publiczny następnie zebrać wnioski i uwagi i na końcu poinformować o wyniku postępowania i decyzji w sprawie. W przypadku komunikacji społecznej, istotnym jest, aby objęła ona

swoim zasięgiem wszystkie grupy społeczne. Celem nadrzędnym zaplanowanej edukacji ekologicznej jest wprowadzenie zmian w nawykach społeczeństwa w poszczególnych ich dziedzinach życia. Proces ten jest na tyle specyficzny, że należy mieć na uwadze, że będzie on rozciągnięty w czasie, ale potrzebny i konieczny. Edukacja ekologiczna nie powinna zamknąć się jedynie na różnych etapach szkoły, ale powinny zostać rozszerzone o pracowników administracji, dziennikarzy, zarządców zakładów produkcyjnych czy samorządów mieszkańców.

Działania edukacyjne prowadzone w gminach są czynnikiem mającym doprowadzić do zaktywizowania społeczności lokalnych. Edukacja jest prowadzona na różnych etapach w sposób długofalowy. Odpowiednio przygotowane i świadome ekologicznie społeczeństwo w dłuższej perspektywie przynosi wymierne korzyści dla działań pro środowiskowych organizowanych w gminach. Szacuje się, że finansowanie edukacji ekologicznej, często długoletnie, jest znacznie bardziej korzystne niż koszty likwidacji strat ekologicznych wynikających z zaniedbań w edukacji w obszarze środowiskowym.

Edukacja ekologiczna prowadzona jest, aby przynieść konkretne, wymierne efekty. Głównie akcje edukacyjno-informacyjne prowadzone są w celu:

- zmniejszenie masy odpadów komunalnych trafiających na składowiska, a co za tym idzie wydłużenie okresu wykorzystywania składowisk,
- poprawa jakości wód przez ograniczenie ich zanieczyszczenia,
- polepszenie stanu parków i lasów znajdujących się na terenie gminy,
- ograniczenie zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego i poprawa jego jakości,
- poprawy stosunków społeczności lokalnych do inicjatyw związanych z ochroną środowiska,
- włączenie w procesy związane z ochroną środowiska grup mieszkańców, które będą stale współpracować i podejmować nowe wyzwania w tym zakresie.

Aby edukacja ekologiczna odniosła oczekiwany skutek powinna być oparta o rzetelną informację na temat stanu środowiska, działaniach jakie powinny zostać objęte w celu jego ochrony oraz skuteczne komunikowanie się ze społeczeństwem. Konstytucja RP zapewnia każdemu obywatelowi pełny dostęp do informacji o środowisku. Ustawodawca przewiduje również wzajemne informowanie się o stanie środowiska również na szczeblach samorządowych i rządowych i nakłada na nich obowiązek wymiany tych informacji.

Komunikacja w tym obszarze powinna być wprowadzona, aby:

- Usprawnić i wspierać procesy środowiskowe,
- Umożliwić płynną wymianę informacji między osobami, które pracują na tym samym terenie,
- Zapewnić współpracę i zapobiec powstawaniu konfliktów,
- Promować program.

7. Monitoring realizacji programu

Monitoring Programu Ochrony Środowiska powinien zostać przeprowadzony przez odpowiednie podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty obranego programu. Przy czym należy zauważyć, że zarządzanie środowiskiem odbywa się na kilku szczeblach: gminnym, powiatowym, wojewódzkim oraz krajowym. Na tych poziomach realizacja ochrony środowiska odbywa się poprzez instalację urządzeń służących ochronie środowiska, porządkowanie i nadzorowanie działalności, które gospodarczo wykorzystują środowisko, racjonalną gospodarkę przestrzenną oraz kontrola korzystania ze środowiska dla celów gospodarczych. Podmioty te uczestniczą w zarządzaniu środowiskiem na różnych etapach, od organizacji i zaplanowania przedsięwzięć, przez ich realizację i kontrolę przebiegu, aż po monitoring. Istotnym wyznacznikiem dla wielu realizacji założeń programu jest społeczność lokalna, która jest jednym z głównych odbiorców efektów realizacji programu ochrony środowiska.

Obowiązki gminy w ramach zarządzania środowiskiem to przede wszystkim wdrożenie Programu ochrony środowiska, w tym weryfikowanie celów, koordynowanie wdrażania, ocen postępów oraz współpracowanie z poszczególnymi podmiotami realizującymi zadania. Gmina ma za zadanie również edukować społeczeństwo, a także wykorzystanie mediów aby docierać z informacją o planowanych działaniach do społeczności gminy.

Podstawą oceny skuteczności wprowadzonego Programu ochrony środowiska jest wynik prowadzonego monitoringu środowiska sprawdzający czy stan środowiska w omawianej gminie uległ poprawie. Monitoring środowiska powinien być traktowany jako narzędzie pozwalające kontrolować kierunek, w którym rozwija się środowisko, dzięki wprowadzonym zmianom. Sposób w jaki powinien zostać przeprowadzony monitoring, oraz zakres jaki powinien objąć został określony w odpowiednich rozporządzeniach i opracowaniach specjalistycznych.

Inspekcja Ochrony Środowiska jest instytucją odpowiedzialną w Polsce za Państwowy Monitoring Środowiska. Cele Państwowego Monitoringu Środowiska to przede wszystkim:

- Gromadzenie i analiza wyników badań i obserwacji,
- Prowadzenie obserwacji elementów przyrodniczych,
- Wykonywanie badań wskaźników charakteryzujących poszczególne elementy środowiska,
- Ocena stanu i trendów zmian jakości poszczególnych elementów środowiska w oparciu o ustalone kryteria,
- Analizy przyczynowo- skutkowe,

- Opracowywanie zestawień, raportów, komunikatów oraz ich udostępnianie w formie drukowanej lub zapisu elektronicznego, w tym za pomocą Internetu.

W ramach Państwowego Monitoringu Środowiska ocenie podlega stan:

- wód powierzchniowych,
- wód podziemnych,
- zbiorników zaporowych,
- wód pitnych,
- jakość powietrza,
- gleby,
- hałas,
- promieniowanie elektromagnetyczne.

Proponowane najważniejsze wskaźniki monitoringu Programu Ochrony Środowiska dla gminy Oksa zostały przedstawione w tabeli nr 16.

Tab. 16 Wskaźniki monitorowania realizacji Programu ochrony środowiska dla gminy Oksa.

Lp.	Wskaźniki monitorujące stan środowiska/presję na środowisko	Jednostka monitorująca/ źródło pochodzenia informacji
1	<p>Wysoka jakość powietrza na terenie gminy</p> <hr/> <p>- wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych do powietrza</p> <p>- wskaźniki zanieczyszczenia powietrza-PM10 PM2,5 SO_x, NO_x</p> <p>- ilość inwestycji proekologicznych dofinansowanych z funduszy gminnych</p> <p>- ilość energii wytworzonej z odnawialnych źródeł energii</p>	<p>Wójt Gminy Oksa WIOŚ Kielce</p> <p>Urząd Statystyczny w Kielcach</p>
2	<p>Wysoka jakość gleb na terenie gminy</p>	<p>WIOŚ Kielce Wójt Gminy Oksa</p>

	<p>-rezultaty monitoringu jakości gleb w gminie Oksa</p> <p>-powierzchnia gleb przeznaczonych do rekultywacji</p> <p>-ilość zlikwidowanych punktowych źródeł zanieczyszczenia gleb</p>	<p>Starosta Powiatowy w Jędrzejowie</p>
3	<p>Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych</p> <p>-ilość nowych oczyszczalni przydomowych</p> <p>-ilość wody zużywanej na 1 mieszkańca</p> <p>-jakość wód powierzchniowych w punktach monitoringu</p> <p>-jakość wód podziemnych w punktach monitoringu</p> <p>-długość sieci wodociągowej</p>	<p>WIOŚ Kielce Urząd Statystyczny Kielce SANEPID w Jędrzejowie</p>
4	<p>Ochrona zasobów przyrodniczych i zwiększenie różnorodności biologicznej</p> <p>-wielkość nakładów na ochronę środowiska na mieszkańca</p> <p>-wielkość dofinansowania wymiany systemów grzewczych</p> <p>-powierzchnia terenów objętych ochroną prawną różnych form ochrony przyrody</p> <p>-wskaznik lesistości gminy</p>	<p>Wójt Gminy Oksa Regionalny Konserwator Przyrody Nadleśnictwo Jędrzejów</p>

5	Zmniejszanie ilości wytwarzanych odpadów oraz rozwój systemów zbiórki i przetwarzania odpadów	PSZOK Oksa Wójt Gminy Oksa
	-procentowy udział gospodarstw stosujących segregację odpadów	
	-masa odpadów wytworzonych na terenie gminy	
	-masa odpadów komunalnych składowanych na składowiskach	
	-ilość zlikwidowanych nielegalnych wysypisk odpadów	
6	Wielkość nakładów na edukację ekologiczną	Wójt Gminy Oksa
	-ilość szkoleń i prelekcji	
	-ilość akcji zorganizowanych na rzecz promocji ochrony środowiska	
	-liczba instytucji angażujących się w akcje promujące ekologiczne zachowania	

Źródło: Opracowanie własne

System kontroli środowiska wprowadzany jest w celu dostarczenia informacji o efektach działań podjętych na rzecz ochrony środowiska. Monitoring programu ochrony środowiska powinien być prowadzony w zakresie:

- monitorowania samego programu,
- monitorowania aspektów ekonomicznych,
- monitorowania spełnienia programu pod względem ekologicznym,
- monitorowanie społeczne.

Monitoring ekonomiczny związany jest z finansowaniem inwestycji proekologicznych, przyjmując założenie, że punkt odniesienia stanowi wyznaczony efekt ekologiczny.

Monitoring ekologiczny jest wprowadzony, aby dostarczyć informacji o efektach wszystkich działań prowadzonych na rzecz ochrony środowiska. Mierzony jest głównie w postaci wielkości, które są dostępne w ramach istniejących już systemów monitoringu środowiska.

Monitoring społeczny oparty jest o badania opinii społecznej i opracowań, mających na celu ocenę udziału mieszkańców w działaniach na rzecz ochrony środowiska.

Monitoring założeń programu ochrony środowiska jest prowadzony w celu kontroli etapów realizacji i dotrzymania terminów Programu Ochrony Środowiska, oraz bieżącą analizę stanu zaawansowania wypełnienia założeń programu i zgodności wykonanych czynności i ich efektów z zadaniami zawartymi w Programie Ochrony Środowiska. W przypadku, gdy zaplanowane cele nie zostaną osiągnięte należy wykonać analizę sytuacji i poznać przyczynę niewykonania zamierzeń w wyznaczonym czasie. Jako powód zwykle wymieniane są czynniki takie jak:

- za mała ilość czasu przeznaczona na osiągnięcie wyznaczonego celu,
- zbyt mała kwota pieniędzy skierowana na konkretne zamierzenie,
- zmiana kolejności przewidzianych w programie zadań priorytetowych,
- brak lub niewystarczająca ilość zasobów ludzkich.

Ocena realizacji programu powinna opierać się o zebrane dane liczbowe z regionu, które następnie powinny zostać uporządkowane i zebrane w formie raportu, który przy tworzeniu kolejnych ocen będzie stanowił podstawę do analizy porównawczej.

8. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Ochrona środowiska to jedno z priorytetowych działań władz publicznych. Wykorzystując narzędzia polityki ekologicznej władze miejscowe dążą do zapewnienia bezpieczeństwa ekologicznego. W tym celu mogą posłużyć się zapisami ustawy o ochronie środowiska, a także rozporządzeniami i dyrektywami. Nie są to wszystkie dokumenty, które mają za zadanie pomóc w prowadzeniu polityki wspierającej ochronę środowiska. Szereg zapisów prawnych, które można odnaleźć w programach środowiskowych musi być zgodne z ww. aktami prawa.

Gmina Oksa realizując Program Ochrony Środowiska zapewnia swoim mieszkańcom czyste środowisko, z jednoczesnym zachowaniem procedur narzuconych przez polskie, ale także unijne prawo. Podejmowanie tych działań powinno korzystnie wpłynąć na wizerunek gminy.

W Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Oksa zawarto cele, narzędzia oraz sposób monitoringu nad pracami polegającymi na wdrożeniu powierzonych zadań. Wyżej wspomniane zagadnienia powinny stanowić podstawę do działania na rzecz ochrony środowiska. Oprócz zgodności z zapisami prawa, władze publiczne powinny kierować się zasadami polityki zrównoważonego rozwoju społeczno – gospodarczego. Należy sukcesywnie wspierać mikro przedsiębiorców, ale i duże firmy, które inwestują w omawiany region, gdyż to napędza gospodarkę, jednak nie można pominąć aspektów środowiskowych.

Pierwsze dwa rozdziały niniejszego dokumentu to zapoznanie się z podstawami prawnymi na podstawie których sporządzono Programy Ochrony Środowiska, a także przedstawienie Gminy.

W trzecim rozdziale dokonano analizy stanu środowiska. Podzielono środowisko na takie elementy jak: powierzchnia ziemi, powietrze atmosferyczne, wody podziemne i powierzchniowe, gospodarka odpadami, lasy, hałas i promieniowanie. Dla każdej z wymienionych części dokonano osobnej analizy obecnego stanu.

W czwartym rozdziale zawarto cele, kierunki i zadania, które mają pomóc w wykonywaniu poleceń powierzonych władzom samorządowym w zakresie polityki środowiskowej. Tutaj także podzielono środowisko na elementy, aby można było opracować dokładny zakres działań we wskazanym obszarze.

W kolejnym rozdziale przedstawiono szczegółowy plan działań. Wyróżniono pięć działów w zakresie ochrony środowiska, które zostały poddane wnikliwej analizie. Następnie stworzono dla nich zalecane działania, które powinny przyczynić się do poprawy stanu środowiska.

Rozdział szósty zawiera informacje na temat instrumentów wykorzystywanych do realizacji Programu Ochrony Środowiska. W tym celu władze gminy mają do wykorzystania aspekty prawne, finansowe i społeczne. Jednym z wniosków jaki płynie z tego rozdziału jest ogromna rola edukacji. Świadome społeczeństwo podejmuje odpowiedzialne decyzje.

W siódmym rozdziale zaproponowano w jaki sposób należy monitorować wykonanie Programu Ochrony Środowiska. Wyróżniono zakresy, w których powinno takiej kontroli dokonywać. Jest to monitoring w zakresie: ekonomii, ekologii, zagadnień społecznych oraz wywiązania się z zapisów programu.

9. Spis wykorzystywanych materiałów

- Informacje uzyskane w Urzędzie Gminy
- Informacje zamieszczone na stronie internetowej gminy Oksa <https://www.oksa.pl/>
- Dane statystyczne pobrane z strony internetowej <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>
- Dane pobrane ze strony internetowej <https://www.geoportal.gov.pl/uslugi/uslugi-przegladania-wms>
- Akty prawne